

د کتاب پېژندنه

|||||

د کتاب نوم : ربیع الاول او میلاد نبوي

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبو الفضل

خپرونکی: بېنوا انټرنیټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له لیکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

ربيع الاول او ميلاد النبي

نحمده ونصلي على رسوله الكريم.

اما بعد: فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم.

(وما ارسلناك الا رحمة للعالمين) وايضاً قال الله تعالى (انك ميت وانهم ميّتون) وايضاً قال الله تعالى (لقد جاءكم رسول من انفسكم عزيز عليه ما عنتم حريص عليكم بالمؤمنين رءوف رحيم)

محترمو مسلمانانو! څرنگه چې دربيع الاول مبارکه مياشت رابره سویده او په دغه مياشت کېنې داسلام پيغمبرامام الانبياء رحمة للعالمين رسول حضرت محمدصلي الله عليه وسلم زيږيدلى دى او په همدغه مياشت کېنې وفات سوئ دى په همدغه مناسبت زه غواړم چې ومحترمو مسلمانانوته داسلام دپيغمبر دولادت اوله دنيا څخه دده مبارک درحلت اووفات بيان اوتفصيل په هغه ډول وکړم چې په شرعي لحاظ زيات مستند اومثبت وي اودمسلمانانو دزړونودپاره ډيرجالب اورقت وربخښونکى وي اوهمدارنگه غواړم داسلام دپيغمبردميلاد اودو فات دورځي دلمانځني په باب واقعي اوسوچه شرعي معلومات عرض کړم اوپه دي اړه دافراط کونکو اودتفريط کونکو چهره څرگنده کړم.

محترمو وروڼو!يوځل بيادرته ذکرکوم چې په دغه لړئ کېنې به وتاسي محترموته څلورقسمه مطالب په تفصيل سره بيان کړه سي.

اول داسلام دپيغمبر دولادت واقعه اودده مبارک دتولد په وخت کېنې نااشنااونادره خارق العادته پيښي.

دوهم دده مبارک دوفات اوله دنيا څخه دده درحلت واقعه .

درېم دده مبارک دولادت اودوفات دورځي دلمانځني شرعي حکم اوپه دي اړه دافراط اودتفريط په باب شرعي حکم .

اوڅلورم داسلام دپيغمبر دعظمت دشان په باب ځني بيخي نادراومثبت اوصحيح معلوماتونه.

محترم وروڼه دي له دي څخه هم باخبره وي چې دغه بيانونه له ډيروعمده اومعتبروکتابوڅخه مأخوذي لکه (البداية والنهاية ، سيرت ابن هشام ، تاريخ طبري ، محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم [تأليف، محمدرضا، روضة الشهداء] [للواعظ الكاشفي] ، سخاوي ، مدارج النبوة [للمحدث دهلوي] ، الحاوي [للامام السيوطي] ، وغيره)

له محترمو مسلمانانوڅخه هيله کوم چې دخپل محبوب پيغمبر په باره کېنې دغه بيانونه په ډير غور سره مطالعه کړي اودشوق اودذوق اودمينى اومحبت اودجوش اوخروش په کتنه سره ددغو بيانو دخپل پيغمبر دولادت اودرحلت

دورځي حق وړاداء كړئ دا اوله برخه تمهيدي بيان وو مقصودي بيانونه به انشاء الله پرلپسي ستاسي و حضورته تقديم
كړه سي

بسمه تعالی!!

محترمومسلمانانو! اوس د رحمة اللعالمين پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د تولد او د زوکړې په تفصیلاتو پیل کوم. محترم وروڼو! د حج مبارکي ورځې وې او د تشریق د ورځو مابین و، د جمعې مبارکي شپه وه چې د اسلام د پيغمبر د خلقت ماده دده د مبارک پلار عبدالله له وجود څخه، دده د مبارکي مور حضرت بي بي آمنې (رضي الله عنها) و مبارک رحم ته ورنقل سوه.

حضرت امام أحمد بن حنبل فرمایلي دي چې د جمعې مبارکه شپه د ليلة القدر تر شپې بهتره ده؛ ځکه چې کومي نبيگني، برکتونه، کرامتونه او نيکبختي چې په جنس کبني د جمعې د مبارکي شپې پر عالميانو باندي راټوي سوي او نازل سويدي په هيڅ بله شپه کبني نه راټوي سويدي او نه به د قيامت تر ورځې پوري راټوي سي، نو که په دغه وجه د اسلام د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ميلاد شپه د ❖ شب قدر ❖ تر شپې افضله او بهتره وگنله سي نو لايقه خبرده.

او ډيرو علماؤ پر دغه خبره باندي تصريح هم کړېده، په رواياتو کبني راغلي دي چې په دغه شپه کبني له الهي لوري و ملائکوته حکم وکړ سو چې ټول عالم په انوارو د قدس (يعني د ذات مقدس چې الله [جل جلاله] دئ) منور وگرځوي، او ټول ملائکه، اسمانونه او مځکه په سرور، ابتهاج او خوشحالي کبني راغلل، او و خازن ته د جنت امر وسو چې ❖ فردوس اعلیٰ ❖ خلاص کړي او ټول عالم په خوشبويه رانحو سره معطر وگرځوي، او و ټولو طبقو ته د اسمانو او و ټولو ځايو ته د مځکي زيړي ورکړ سو چې محمدي نور نن شپه د حضرت بي بي آمنې په رحم کبني قرار ونيوي.

همدارنگه روايت سوئ دئ چې په سهار کي ددغي شپې د مځکي د مخ ټول بتان سرچپه پر مځکه باندي ولوبدل او د مځکي پر مخ باندي د ټولو بادشاهانو تختونه سرنگون کړه سوه، او په دغه شپه کبني هيڅ يو سرائ داسي ندئ پاته سوئ چې روښانه سوئ دي نه وي او هيڅ يو ځائ داسي ندئ پاته سوئ چې منور دي نه وي گرځېدلئ، او هيڅ يو چارپاي داسي نه دئ پاته سوئ چې په دغه شپه کبني دي دي گويا سوئ او خبري کونکئ نه وي گرځيدلئ، او په دغه شپه کبني د مشرق وحشي حيوانانو د مغرب پر وحشي حيوانانو باندي د اسلام د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) زيړي وکړ او تر دغه شپه له مخه قريش په سختي قحطي او تنگي کبني واقع سوي وو چې درختي ټولي وچي سوي وې او چارپايان يې له ډيري کمزوري او ډنگروالي پر لار باندي نسوائ تللاي، ددغه شپې په برکت الله تعالی بارانونه شروع کړل او له قريشو څخه قحطي ولاړه او له خوشحالي او پراخي سره مخامخ سول، په دې وجه به قريشو ودغه کال ته ❖ سنة الفرح و الابتهاج ❖ وايو.

د اسلام پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) پوره زهه میاشتی (نه زیات او نه کم) د خپلي مبارکي مور په رحم کښي ؤ ، په دغه موده کښي دده مبارکي مور هیڅ یو داسي تکلیف ندی محسوس کړی لکه څرنگه چي یې نوري ښځي په عمومي ډول د حمل په وخت کښي محسوسه وي .

لکه چي له حضرت آمنې څخه نقل سوئ دی چي دې مبارکي فرمایلي دي چي زه په دې هیڅ نه یم اگاه سوې چي زه خاونده د حمل یم ، مگر تنها له دې وجي مي پر ځان باندي د حاملې خیال راتلی چي زبانه مرض مي قطع سوئ ؤ .

له ځيني روایتو څخه داسي فهمیږي چي په وخت کښي د حمل ددې مبارکي په پیغمبر د اسلام دې د څه تکلیف او ثقل حس وکاوی ، خو علماؤ دا پر ابتدا د حمل ، حمل کړی دی ، چي دا بیایو بل خارق العاده کار دی ؛ ځکه چي ښځي په ابتدا کښي د حمل کوم تکلیف نه محسوسوي بلکي په وروسته کښي احساس د تکلیف ورته پیدا کیږي .

حضرت ابونعیم له ابن عباس څخه روایت کړی دی چي یوه نښانه د حملداره کېدو د حضرت آمنې په رسول د خدای دا وه چي په قریشو کښي چي څه چارپایان وو ټولو په هغه شپه کښي دا ویل چي : ﴿ مور په خالق د کعبې قسم کوو چي د الله تعالی په رسول باندي دده مبارکه مور حملداره وگرځېدله ، کوم چي د تمامی دنیا امام او د ټولو خلگو د هدایت څراغ دی .

او په یوه روایت کښي داسي راغلي دي چي د مخکي د مخ ټولو چارپایانو دغه ډول خبر په دغه شپه کښي وکړه .

همدارنگه حضرت آمنې (رضي الله عنها) فرمایلي دي چي په داسي حال کښي چي زه نیمئ وینښه وم او نیمئ بیده وم ، دا رغ مي واوریدی چي : ﴿ تر ټولو خلگو په بهترین شخص سره ته حملداره سوې یې ﴿ او د همدغه غیبی رغ په وجه زه په دې عالمه سوم چي زه حملداره یم .

همدارنگه دې مبارکي فرمایلي دي چي په دوران کښي د حمل هره میاشت د اسمان او مخکي له طرفه پر ما باندي داسي غیبی رغ کیدی چي : ﴿ خوشحالي دي وي تا لره چي ددې وخت رارسېدلئ دی چي ظاهر به سي له تا څخه ﴿ أبوالقاسم ﴿ (صلی الله علیه وسلم) .

همدارنگه حضرت بي بي آمنې فرمایلي دي چي حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) چي کله ځما په نس کښي ؤ ، نو په خوب کښي مي ولیدل چي یو نور له ما څخه جلا سو داسي نور چي ټول عالم په هغه نور سره منور وگرځیدی ، او دارنگه مي بنگلې د ﴿ بصری ﴿ کوم چي د شام په طرف کښي یو ښار دی ولیدلې ، او ددغه واقعې په مثل د اسلام د پیغمبر د ولادت په وخت کښي هم پېښه سوه .

له حضرت بي بي آمنې څخه ماسوی د اسلام له پیغمبر څخه بل کوم ولد ندی پیداسوی ، او دارنگه دده مبارک د پلار عبدالله هم بل هیڅ ځوی ندی څیریدلی .

په دې موضوع کښي روایتونه مختلف دي چي د اسلام د پیغمبر د تولد په وخت کښي دده پلار ژوندی ؤ او که وفات سوی ؤ ؟

ځینو علماؤ ذکر کړيدي چي دده مبارک پلار دده تر تولد له مخه وفات سوی دی او دغه قول ډیر مشهور هم دی او ځینو عمده علماؤ ددې تصحیح هم کړېده .

او ځینو علماؤ ویلي دي چي دی مبارک د اتو یا د اوو یا د دوو میاشتو ؤ ، او دغه راز نور قولونه هم راغلي دي .

دده مبارک دپلار حضرت عبدالله صاحب د وفات واقعه په مختصر ډول داسي وه چي : عبدالله صاحب د قريشو له یوې ډلي سره په تجارت ولاړی ، کله چي و مدینې منوري ته دوی ورسېدل نو عبدالله هلته مریض سو ، د مرض په وجه له خپلو ملگرو څخه د خپلو ماماگانو په کور کښي پاته سو کوم چي د بني نجار له قبیلې څخه ول ، کله چي دده ملگري و مکې شريفي ته راوړسېدل نو عبدالمطلب له دوی څخه د خپل ځوی عبدالله پوښتنه وکړه ؟ دوی ورته وویل چي هغه د ناجورې په وجه په مدینه منوره کښي د خپلو ماماگانو په کور کښي پاته سو ، بیا عبدالمطلب خپل مشر ځوی **؟** حارث **؟** دده د معلومات دپاره و مدینې ته ولیږی ، حارث چي و مدینې ته ورسیدئ نو په دغه وخت کښي عبدالله صاحب وفات سوی او دفن سوی ؤ په داسي ځای کښي چي **؟** دار نابغه **؟** ورته ویل کیده .

او ځینو علماؤ فرمایلي دي چي دده مبارک دفن په **؟** أبوا **؟** کي سوی دی .

له حضرت ابن عباس (رضي الله عنه) څخه روایت دی چي کله عبدالله صاحب وفات وکړ نو ملائکه و و الله تعالی ته عرض وکړ چي اې ځمور باداره ! محمد چي پیغمبر او حبیب ستا دی یتیم وگرځیدئ ، نو الله (جل جلاله) و فرشتو ته په جواب کښي وفرمایل چي د محمد زه حافظ ، مددگار او کفیل یم ، تاسي پر محمد باندي صلوة او سلام وایاست او و ده ته دعاگاني کوی .

دا د اسلام د پیغمبر حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه وسلم) تر ولادت له مخه د **؟** مشت نمونه خروار **؟** په ډول ځیني له عظمت او له جلال څخه ډک حالات وو چي ما درته ذکر کړل ، نو تاسي فکر وکړی چي کله دی مبارک څیرېدی او دنیا دده په وجود سره مشرفه کیدله نو لا به څه قسم عجائبات منځته راغلي وي چي د هغوی تفصیل به هم (إن شاء الله) سره له بیانه د واقعي د تولد دده مبارک په راتلونکي برخه کښي درته راسي .

(مدارج النبوت للمحدث الدهلوي وغيره) .

ومن الله التوفيق.

بسمه تعالی!!

محترمومسلمانانو! په دې او راتلونکې برخه کېني وتاسي محترمو ته د اسلام د پیغمبر د ولادت او د زوکړې او دارنگه دده مبارک د زوکړې د تاریخ په شا وخوا کېني د ځينو مهمو خارق العادته پېښو بيان درته کوم کومي چې په شريعت کېني **❖** ارهاصات **❖** ورته ويل کېږي:

اول: د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د تولد او زوکړې نېټه او تاریخ:

شيخ عبدالحق محدث دهلوي په **❖** مدارج النبوت ج ۲ ص ۱۴ **❖** کېني ذکر کړيدي چې جمهور د اهل سير اود تواريخ پر دې خبره باندي دي چې تولد او زوکړه د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) په **❖** عام الفيل **❖** کېني وروسته له دې څخه چې د فيل د واقعي څلويښت ورځي يا پنځه پنځوس ورځي تيري سوي وې سوېده، او دغه قول اصح د اقوالو دى.

او دارنگه داخبره مشهوره ده چې تولدده مبارک د **❖** ربيع الأول **❖** په مياشت کېني سوي دى.

او ځينو علماؤ پر دغه خبره باندي ادعا د اتفاق کړېده.

دارنگه د ده مبارک تولد په دولسمه د ربيع الأول کېني سوي دى، او په دې باره کېني نور قولونه هم راغلي دي خو دغه قول أشهر او اکثر دى، او د مکې د خلگو عمل هم پر دغه خبره باندي جاري ؤ؛ ځکه چې دوى به د ربيع الأول په دوولسمه د اسلام د پیغمبر د ولادت د ځای زیارت کاوه، او دده مبارک د زوکړې په مناسبت چې به کوم د خیر کارونه دوى کول نو هغه به هم د ربيع الأول په دوولسمه شپه کېني وو.

او دارنگه ورځ د دوشنبې وه، لکه څرنگه چې و ده مبارک ته له الهي لوري څخه ابتدا د وحی او هجرت دده مبارک له مکې مکرمې څخه، او رسېدل دده و مدینې منورې ته او فتح د مکې شریفې او وفات دده مبارک د دوشنبې په ورځ سویدی.

د دوشنبې د ورځې چې د ربيع الأول دوولسمه ورځ وه، د صبح صادق په وخت کېني دده مبارک زوکړه وسوه.

او ځينو علماؤ فرمایلي دي چې دده مبارک تولد د دوشنبې په شپه کېني سوي دى، دغه علماؤ پ دې سره دلیل نیسي چې په روایاتو کېني راغلي دي چې دده مبارک د زوکړې په وخت کېني ستوري و مخکې ته رانژدې کړه سوه او دارنگه شهب او کواکب پرلپسې د اسمان له طرفه رالوبدل، خو د دوى له دغه استدلال څخه په دې ډول جواب ورکړ سوي دى چې د اسلام د پیغمبر د ولادت او د نبوت زمانه خو د خارق العادته شيانو د ښکاره کیدو زمانه وه نو دا ممکن دى چې رانژدې کیدل د ستورو دي و مخکې ته او دارنگه سقوط د ستورو دي په خارق العادته توگه د ورځې واقع سوي وي.

پوه سه ! چي د علم نجوم ځينو ماهرانو ذکر کړيدي چي په کوم ساعت کښي چي د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) تولد سوئ دئ هغه (يعني د دنيا د ټول عمر په ساعتو کښي) تر ټولو اسعد او ډير نيکبخته ساعت ؤ ، لکه چي په **❖ روضة الأحباب ❖** کښي هم ددې ذکر راغلی دئ ، خو محدث دهلوي فرمايلي دي چي حقه خبر داده چي د اسلام پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) متشرف په زمانه سره ندئ بلکي زمانه په ده سره متشرفه ده ، همدا سبب دئ چي ولادت دده مبارک په هغو مياشتو کي ندئ واقع سوئ چي په کرامت او برکت سره مشهور دي لکه محرم ، رجب او رمضان .

له حضرت ابن عباس څخه روايت دئ چي : **❖ ولد رسول الله (صلى الله عليه وسلم) يوم الإثنين و أستنبئ يوم الإثنين و خرج مهاجرا من مكة الى المدينة يوم الإثنين و قدم المدينة يوم الإثنين و توفي يوم الإثنين و رفع الحجر الأسود يوم الإثنين ❖** تفرد به أحمد ، وفي رواية بزيادة : **❖ نزلت سورة المائدة يوم الإثنين ❖** (كذافي البداية والنهاية) .

د **❖ محاضرات تاريخ الأمم الإسلامية للخضري ❖** کښي د ج ۱ ص ۶۲ کښي ، دارنگه د **❖ رحمة للعالمين ❖** د ج ۱ ص ۳۹۳۸ کښي

د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) د مَوْلد په باب داسي راغلي دي : **❖ ولد سيد المرسلين (صلى الله عليه وسلم) بشعب بني هاشم بمكة في صبيحة يوم الإثنين التاسع من شهر ربيع الأول ، لأول عام من حادثة الفيل ، ولأربعين سنة خلت من ملك كسرى أنوشيروان ، ويوافق ذلك العشرين او الثاني و عشرين من ابريل سنة ۵۷۱م حسبما حققه العالم الكبير محمد سليمان المنصور فور و المحقق الفلكي محمود باشا . ❖**

او شيخ محمد رضا د خپل کتاب **❖ محمد رسول الله ❖** چي د ډيرو عمده کتابو د سير او د تاريخ له پخوږ څخه جوړ دئ په ص ۱۲ کښي د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) د مَوْلد په ارتباط داسي ذکر راغلی دئ : **❖ ولد النبي (صلى الله عليه وسلم) في فجر يوم الإثنين لاثنتي عشرة ليلة مضت من شهر ربيع الأول (و هل مكة يزورون موضع مولده في هذا الوقت) في عام الفيل ، و لأربعين سنة خلت من حكم كسرى أنوشيروان خسرو بن قباد بن فيروز ۲۰ أغسطس سنة ۵۷۰م بمكة في الدار التي صارت تدعي لمحمد بن يوسف الثقفي أخى الحجاج ، و كانت قبل ذلك لعقيل بن أبي طالب و نزل على يد الشفا أم عبدالرحمن بن عوف فهي قابلته . ❖**

د **❖ الأنوار المحمدية من المواهب اللدنية ❖** په ص ۶۷ کښي راغلي دي چي علماؤ اختلاف کړئ دئ په شان کښي د کال د ولادت د نبي (صلى الله عليه وسلم) خو اکثر علماء پر دغه خبر باندي دي چي د اسلام پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) په عام الفيل کښي زيږېدلئ دئ ، په داسي حال کښي چي د فيل له واقعي څخه ۵۰ پنځوس ورځي تيري سوي وې او مياشت د ربيع الأول وه ، ورځ د دوشنبې وه ، وخت د صبح صادق ؤ او د ربيع الأول دوولسمه وه .

محترمو مسلمانانو! په راتلونکي برخه کې به و تاسي ته د هغو عجائباتو او خارق العادته پېښو بيان وسي کومي چي دده مبارک د تولد د وخت پر شاوخوا پېښي سويدي .

بسمه تعالی! !

قد رمنومسلمانانو! په دې برخه کې د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د تولد په وخت کې او یا دده مبارک له تولد څخه وروسته تر هغه وخته پورې چې دې و مبارکې مرضعې، حلیمې سعدیې ته ورسپارل کیدئ او یا وروسته بیا د حلیمې سعدیې له طرفه بیرته و خپل مبارک نیکه عبدالمطلب ته سپارل کیدئ، هغه مستند او په صحت رسیدلي عجائب، ارهاصات او خارق العادته واقعې نمبرواره درته ذکرکوم کومي چې ځمور او ستاسي د گران رسول حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د بې مثاله او بې نظیره عظمت او رفعت څرگندويي دي:

۱: (أخرج أبونعیم عن بریده و ابن عباس قالا: رأی آمنه فی منامها فقيل لها: إنک قد حملت بخیر البریة و سیدالعالمین، فإذا ولدته فسمیه أحمدًا و محمدًا و علقی علیه هذه، فانتبهت و عند رأسها صحیفة من ذهب مكتوب علیها: أعيذه بالواحد، من شر كل حاسد، و كل خلق رائد، من قائم وقاعد، عن السبیل عاند، علی الفساد جاهد، من نافث او عاقد، و كل خلق مارد، يأخذ بامراصد، فی طرق الموارد، أنها هم عنه بالله الأعلى، و احوطه منهم بالید العليا، و الکف الذي لا یری، یدالله فوق أیدیهم، و حجاب الله دون عادیهم، لا یطردوه ولا یضروه فی مقعد ولا منام، و لا مسیر و لا مقام، أول اللیالی و آخر الأیام .

(كذا فی الخصائص الكبرى للسیوطي .)

ترجمه: حضرت بي بي آمنې يو خوب وليدئ او ورته وويل سول په دې خوب کي چي: بېشکه ته حملداره سوې يې په بهتر د انسانانو او په سردار د عالميانو، نو کله چي و ځپروې ته دې نو مسمی يې که په أحمد او په محمد سره او راوځړوه پر ده باندي (يعني دده پر غاړه باندي) دا کلمې چي: **❖** أعيذه بالواحد الخ، نو کله چي دا ويښه سوه و سر ددې ته د سرو زرو يوه صحيفه پرته وه او دا مذکوري کلمې پکښي ليکلي سوي وې (چي له أعيذه بالواحد څخه شروع بيا تر پایه پوري).

۲: (و أخرج البيهقي والطبراني و أبونعیم، و ابن عساكر عن عثمان بن أبي العاص قال:

حدثني أمي أنها شهدت ولادة آمنه أم رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ليلة ولدته قالت: فما شئ أنظر اليه في البيت إنور و إني لأنظر إلى النجوم تدنو حتى أني لأقول ليقعن علي، فلما وضعت خرج منها نور أضأء له البيت و الدار حتى جعلت لا أرى إلا نورًا.

ترجمه: بيهقي، طبراني، أبونعیم او ابن عساكر له عثمان څخه چي د أبي العاص ځوی دئ روایت کړئ دئ چي ده مبارک فرمایلي دي چي: ماته ځما مور دا قصه وکړه چي کله چي د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) له مور مبارکي حضرت آمنې څخه د الله پاک رسول پیدا کیدئ نو زه و ولادت ددې مبارکي ته حاضره سوم، نو په دغه کور کې هېڅ داسي شئ نه ؤ چي ما به ورته وکتل مگر خالص نورگرځیدلئ ؤ او د آسمان و ستورو ته مي کتل چي

وارپه وار دونه رانژدې کیدل چې ما به له ځانه سره دا ویل چې دغه ستوري به پر ما باندې راولوېږي (د مذکور روایت دپاته کلمو توضیح به په بل نمبر کېږي درته راسي) .

۳) : (له عمر بن قتیبه څخه روایت دی چې ځما پلار قتیبه وویل چې هغه وخت چې د حضرت آمنې (رضي الله عنها) د ولادت وخت سو نو الله پاک و فرشتو ته وفرمایل چې د اسمان ټولې دروازې خلاصې کړی او دارنگه د ټولو جنتو دروازې هم ټولې خلاصې کړی ، او دارنگه یې و پرشتو ته حکم وکړ چې د اسلام د پیغمبر د زوکړې و ځای ته ټول حاضر سی ، بیا پر شتې را کښته سوې په داسې حال کې چې یو پر بل یې د اسلام د پیغمبر د زوکړې زیری کاوی او د ټولې دنیا غرونه اوږده ، دراز او جگ سول او د ټولو دریاو اوبه د آسمان و طرفته پورته سوې ، او د ټولو دریاو اوسیدونکیو خوشحالی شروع کړې ، او یوه ملائکه داسې نه وه چې د اسلام د پیغمبر د زوکړې و ځای ته دي نه وه حاضرې سوې ، او شیطان ملعون د ﴿ بحر خضرا ﴾ یعنی د زرغونه دریاو و منځته سرچپه خپل ځان وروغورځاوه ، او نور ټول شیطانان په دغه وخت کېږي په طوقو او ځنځیرو وټرل سول او د لمر نور او روښنایي ته د خپل اصلي حالت په نسبت زیات عظمت او لویي وروبخښله سوه ، او د حضرت بي بي آمنې پر سر باندې په هوا کېږي اویا زره حوري د جنت ودرولي سوې چې د اسلام د پیغمبر د ولادت او د زوکړې انتظار یې کاوه ، او په دغه کال کېږي الله (جل جلاله) خپله الهي فیصله په دې ډول صادره کړه چې د دنیا ټولې ښځې به دغه کال له وجي د کرامته د حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) نارینه اولادونه زیږوي ، او دغه کال به داسې درخته (یعني میوه داره درخته) نه پاته کیږي چې میوه دي ونه کړي ، او دغه کال چې په خلکو کېږي کومه ویره او ترس موجود وي هغه به له منځه ځي ، او آمن او امان به جوړیږي .

بیا چې کله د اسلام پیغمبر و زیږېدی نو ټوله دنیا له نوره څخه ډکه سوه او ټولو ملائکه و خوشحالی شروع کړې او په هر اسمان کې یو عمود د زبرجدو او یو عمود د یاقوتو پیدا کړ سو چې ټول اسمانونه په روښانه کړه سول ، او کله چې د اسلام پیغمبر د معراج په شپه و اسمانو ته پورته سو نو دغه عمودونه او ستني ده مبارک په خپله ولیدلې او وده مبارک ته په شپه د معراج وویل سول چې ستا د ولادت په خوشحالی کېږي دغه عمودونه په اسمانو کېږي خدای پاک پیدا کړل .

او همدارنگه دده مبارک د زوکړې پر مهال د نهر کوثر پر غاړه باندې (کوم چې په جنت کېږي دده مبارک په نامه باندې و نهر دی) اویازره درختي د اظفر مشکو کوم چې افضل ترین مشک دي پیدا کړې چې د دغو درختو میوې به د قیامت په ورځ جنتیان د خوشبويي په ډول کاروي .

او د دنیا ټول بتان سرچپه ولوېدل ، او د لات او عزی دوه بتان له خپل ځای څخه ووتل او دا ډول یې ویل : اوس تباهي او خرابي و قریشو ته راغله چې محمد ﴿ امین ﴾ پیدا سو ، قریش نه پوهیږي چې څه ورپېښه سوه ، او

دارنگه د بيت الله شريفې له نس څخه ډيرې ورځې دغه الفاظ خلكو اوريدل : الان يُرَد علي نوري ، الان يجيئي زواري ، الان أظهر من أنجاس الجاهلية ، ايتها العزى هلكت .

او همدارنگه درې ورځې پرلپسې كعبه شريفه په زلزله او حرکت كښې وه .

(أخرجه أبو نعيم ، كذا في الخصائص الكبرى لسيوطي .)

پوه سه ! چي ددغه حديث په باب امام سيوطي د نكارت شديدې ذكر كړئ دئ ، خو دا د سند و ځينو راويانو ته د كتلو په وجه دئ او پاته سو ذكر سوئ مضمون ، نو د هغه په تحقق او په ثبوت كښې شك كول ډير نالائق كار دئ ؛ ځكه هغه شخصيت چي قطعي دلائل پر دې خبره باندي قائم دي چي دنيا ټوله دده په خاطر پيدا سوې ده ، نو د هغه د تولد پر مهال دغه ذكر سوئ مضمون ډير كم لا ښكاره كيږي تر دې غټ غټ واقعات په قوي دلائلو ثابت دده مبارك د زوكړي په مناسبت واقع سويدي .

٤ : (خطيب بغداداي روايت كړئ دئ چي حضرت آمنې فرمايلي دي چي كله له ما څخه محمد (صلى الله عليه وسلم) پيدا سو نو ما يوه ډيره لويه نوراني وريخ وليده چي په دغه وريخ كي ما د اسانو **؟** سهيل **؟**) يعني سيسنئ) او د وزرو (يعني د وزرو د پرشتو) اواز او د نارينه و كلام واوريدئ ، په دغه وريخ كښې محمد (صلى الله عليه وسلم) پټ كړ سو ، او له ما څخه غائب كړ سو ، وروسته مي له يو چا څخه واوريدل (يعني له يوه غيبي برغ كونكي څخه) چي داسي يې ويل : **؟** طوفوا بمحمد في جميع الأرض و اعرضوه على كل روحاني من الجن و الملائكة والطيور والوحوش ، واعطوه خلق آدم و معرفة شيث و شجاعة نوح و خلة إبراهيم ، ولسان اسماعيل و رضاء اسحق و فصاحة صالح و حكمة لوط و بشرى يعقوب و شدة موسى و صبر أيوب و طاعة يونس و جهاد يوشع و صوت داود و حب دانيال ، و وقار الياس و عصة يحيى و زهد عيسى ، و أغمسو ه في أخلاق النبيين .

يعني : طواف وكړئ په محمد ، وگرځوي دئ په ټوله مخكه كښې او عرض كړئ وړاندي كړئ دئ پر ټولو هغو موجوداتو باندي چي خاوندان د روح وي له پيرانانو څخه او له انسانانو او ملائكه و څخه او له مرغانو او وحشي حيوانانو څخه ، او وركړئ وده ته خلقت د آدم او معرفت د شيث او شجاعت د نوح او خليل والئ د إبراهيم او ژبه د اسماعيل ، او رضا او خوشحالي د اسحق او فصاحت د حضرت صالح او حكمت د حضرت لوط ، او د خوشحالي زيرئ د يعقوب او قوت او سختي د موسى او صبر د أيوب او طاعت او فرمانبرداري د يونس او جهاد د يوشع او صوت (يعني ښه اواز) د داؤد او محبت د دانيال او وقار او سنگيني د الياس او عصمت د يحيى او زهد د عيسى ، او غوټه كړئ دئ په أخلاقو د نبیانو كښې .

لكه چي يو شاعر فرمايلي دي :

حسن يوسف دم عيسى يد بيضا داري آنچه خوبان همه دارند تو تنها داري .

بیا حضرت بی بی آمنی فرمایلی دی چی وروسته له دې څخه چی دغه حالت له ده مبارک څخه لیری سو نو ناڅاپه غیبی درې نفره پیدا سول د یوه په لاس کښی د سپینو زرو گډوه وه او د بل په لاس کښی د زمردو یو تال ؤ او د دریم پلاس کښی سپین وریسم (یعنی د سپینو وریسمو یوه ټوټه وه) بیا یې دغه ټوټه و غورولله ، بیا یې یو داسی مټر ورڅخه راوايستئ چی د کتونکو سترگی یې (یعنی د بې انتها خوندور والی په وجه) په حیرت کښی اچولې ، بیا یې دى مبارک اوه واره د ذکرسوی گډوې په وجه پریمنځئ ، بیا یې په ذکرسوی مټر سره دده مبارک د دوو اوږو په منځ کښی مټر ولگاوه ، بیا یې په ذکر سوي وریسمین ټوکر کښی دى مبارک وپیچئ ، بیا یې یو ساعت په خپلو وزرو کښی ونیوی وروسته یې و ماته بیرته راکړ .

(کذا فی الأنوار المحمدیه من المواهب اللدنیه .)

بسمه تعالی! !

اللهم صل على محمد النبي الأمي و على آله و أصحابه وبارك وسلم .

قدرمونومسلمانانو ! د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) د تولد او د زوكړي په حرمت او په برکت ، يا په بل عبارت دده د تولد په استقبال كښي چي الله (جل جلاله) و عالم انسانيت ته ، بلكي و عالم ملك او عالم ملكوت ته ، و عالم خلق او عالم امر ته ، و عالم علوي او عالم سفلي ته كوم عجائبات او مختلف النوع د عادت خلاف ، نادر او په حيرانتيا كښي اچونكي امور او واقعات ښكاره كړيدي ، د ټولو ذكر كول خما عاجز ، بلكي د هر انسان له طاقت څخه وتلى كار دى ، خو بيا هم د يو كافي تعداد ذكر ما په تيرو برخو كي درته وكړ او د ځينو نورو ذكر په دې برخه كښي درته كوم .

(۱) : د اسلام د پيغمبر د مبارک نيکه عبدالمطلب څخه روايت دى چي ده مبارک فرمايلي دي چي زه په شپه د ولادت د حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) په نزد د كعبې شريفې وم ، كله چي شپه و نيمايي ته ورسېدله ومي ليدل چي كعبه شريفه د مقام ابراهيم پر طرف راماتله سوه او پر سجده باندي پرېوتله او په دغه ډول د تكبير اواز ورڅخه راغى چي : الله أكبر ، الله أكبر ، رب محمد المصطفى الآن قد طهرني ربي من أنجاس الأصنام و أرجاس المشركين .

يعني الله (جل جلاله) ډير لوى دى ، الله (جل جلاله) ډير لوى دى ، چي رب د محمد مصطفى دى (يعني رب د هغه محمد دى چي الله تعالى له مابین څخه د ټولو کائناتو غوره كړى دى) په تحقيق سره پاكه كړم زه رب خما له مرداريو څخه د بتانو او له نجاستو څخه د مشركانو (يعني اوس چي د اسلام پيغمبر حضرت محمد پيدا سو نو ددې وخت رانژدې دى چي دغه درې سوه او شپيته بتان به چي كفارو پر ما باندي شاوخوا راگرځولي دي او دارنگه دغه مشركان به چي قسم قسم د شرك عملونه دلته كوي نيست او نابود وگرځي) .

(۲) : د اسلام د پيغمبر د ولادت سره سم د كسرى قصر او بنگله په لړزه كښي راغله او ۱۴ كنگرې ورڅخه راولوېدلې .

(۳) : دده مبارک له ولادت سره سم د ساوه بحيره وچه سوله او اوبه يې په مخكه ننوتلې .

(۴) : (هغه شېله او کنده چي په هغه وخت كښي په وادي سماوه سره مشهوره وه ، چي په طول كښي د زروكالو يې اوبه قطعه سوي وې له اوبو څخه ډكه راوبهېدله .

(۵) : (د پارسيانو ، اتش پرستانو د عبادت خانې اور چي زر كاله متصل بل سوئ راجليدلى ؤ په دغه شپه كښي مړ سو .

٦() : دده مبارک له زوکړې سره سم یو داسې نور او روښنایي پیدا سوه چې ددغه نور په سبب و حضرت بي بي آمنې ته د شام بنگلې ښکاره کړې سوې .

٧() : دده مبارک د زوکړې په وخت کښې حضرت بي بي آسیه (رضي الله عنها) او حضرت مريمه (رضي الله عنها) او د جنت حوري و حضرت بي بي آمنې ته حاضري سوې او خبرې يې ورسره وکړې .

٨() : امام سهيلي له تفسير څخه د ❖ بقي بن مخلد الحافظ ❖ څخه حکايت کړئ دئ چې ابليس ملعون څلور ځله سختې چغې او بغاري کړيدي : ١ : ❖ په هغه وخت کښې چې دى ملعون کړ سو ❖ ٢ : ❖ په هغه وخت کښې چې له اسمانو څخه و مخکې ته راکښته کړ سو ❖ ٣ : ❖ په هغه وخت کښې چې د اسلام پيغمبر حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) و زيږيدئ ❖ ٤ : ❖ په هغه وخت کښې چې له الهي لوري څخه د فاتحې سورت پر حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) باندي نازل کړ سو . ❖

٩() : کله چې د اسلام پيغمبر پيدا کړسو نو د طفوليت او شيرخوړۍ په ابتدايي شېبو کښې بې و سپورمۍ ته په گوته اشاره کوله ، وهر طرفته چې بې اشاره وکړه نو سپورمۍ به وهغه طرف ته ميلان وکړ ، او ده مبارک به له سپورمۍ سره خبرې کولې او سپورمۍ به له ده سره کولې .

١٠() : کله چې دى مبارک پيدا سو نو خبرې بې کولې او ملائکو او پرشتو به دده مبارک ځانگو ورځنگوله .

له حضرت حليمې سعديې (رضي الله عنها) څخه روايت دئ چې دې مبارکي فرمايلي دي چې اول ځل چې ما د اسلام و پيغمبر ته تئ ورکړ نو ده خبرې وکړې نو يې داسې وويل : ❖ الله أكبر كبيراً والحمد لله كثيراً وسبحان الله بكرة وأصيلاً .

(مدارج النبوت ، الداية والنهائة ، المواهب اللدنية .)

والسلام.

بسمه تعالی! !

اللهم صل على محمد النبي الأمي و على آله و صحبه وسلم تسليما .

قدرمونومسلمانانو ! په دې برخه کښي د اسلام د پيغمبر د تولد په اړه او دده مبارک د زوکړي په مناسبت ځيني نور بيانونه درته عرضوم .

اول بيان په دې ارتباط دی چې ايا د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) تولد په داسي حال کښي وسو چې خدايي مسرور او مختون ؤ ، يعني خدايي يې ؟ نو ؟ له مور څخه پرې سوئ او خدايي سنت کړ سوئ ؤ او که څنگه ؟

په دې موضوع کښي علماؤ او اهل سير درې قوله ذکر کړيدي :

اول قول د حضرت ابن عمر او د حضرت عباس (رضي الله تعالى عنهما) دی چې دوی فرمايلي دي : ؟ ولد رسول الله (صلى الله عليه وسلم) مسرورا مختونا . ؟

يعني زېږېدلئ دی د خدائ رسول په داسي حال کښي چې خدايي يې ؟ نو ؟ پرې کړ سوئ ؤ او خدايي سنت کړ سوئ ؤ .

دوهم قول د حضرت أبي بکره (رضي الله عنه) دی چې ده فرمايلي دي : ؟ إن جبريلَ ختن النبي (صلى الله عليه وسلم) حين طهر قلبه ؟ يعني بېشکه جبريل (عليه السلام) هغه وخت د اسلام د پيغمبر سنتي وکړه چې دده مبارک زړه يې وړپاکوئ .

دريم قول دادئ چې د اسلام د پيغمبر مبارک نيکه دده مبارک سنتي وکړه او دده د سنتي په مناسبت يې يوه غټه مهماني هم وکړه چې د قريشو خلگ يې په دغه مهماني کښي سره راجمع کړل .

(البداية والنهاية وغيره .)

دوهم بيان په دې اړه دی چې د محمد نوم پر ده مبارک (صلى الله عليه وسلم) باندي چا کښنودئ ؟

په دې باره کښي هم د سير د معتبرو کتابو له مطالعې څخه مختلف قولونه څرگندېږي :

يو قول دادئ چې کله چې دى د خپلي مبارکي مور په نس کښي ؤ نو ودې مبارکي ته په خوب کښي وويل سول چې کله چې دي دغه کوچنئ پيدا سي نو د أحمد او د محمد نومونه پر ده مبارک باندي کښيږده ، لکه چې په تيرو برخو کښي ددغه خوب مفصل ذکر تير سو .

دوهم قول دادئ چې دده نيکه چې کله دده له ولادت سره سم قسم قسم خارق العادته واقعات وليدل نو په دې سبب يې پر ده باندي د محمد نوم کينډوئ؛ ځکه چې و ده ته دا څرگنده سوه چې دى به محمود او ستايل سوئ د ټول مخلوق وگرځي .

دريم قول دادئ چې عبدالمطلب صاحب په دې وجه د محمد نوم پر کينډوئ چې ده يو وخت خوب وليدئ چې د سپينو زرو يو ځنځير دده له ملا څخه راخارج سي او ددغه ځنځير يو طرف په اسمان کښي وي بل طرف يې په مشرق کښي وي او بل طرف يې په مغرب کښي وي ، بيا دغه ځنځير ددرختي په شکل وگرځي چې پر هره پاڼه باندي ددې درختي نور او روښنايي وي او د مشرق او د مغرب خلگ په دغه درخته پسي لاسونه نيسي ، بيا ده مبارک ددغه خوب بيان و يو داسي چا ته وکړ چې د خوبو په معنی پوهيدئ ، نو هغه ددغه خوب معنی په دې ډول ورکړه چې ستا له ملا څخه به داسي څوک پيدا سي چې اهل مشرق او اهل مغرب بې تابعداري کوي او اهل د اسمان او اهل د مځکي بې ستاينه کوي .

څلرم قول دادئ چې عبدالمطلب صاحب دغه نوم د الهي الهام په وجه پر ده باندي کينډوئ .

محترمو مسلمانانو ! په دغه نامه سره د اسلام له پيغمبر څخه پرته دده مبارک د تولد د وخت تر رانژدې کيدو پوري هيڅوک نه ؤ مسمی کړ سوئ ، البته کله چې دده مبارک د تولد زمانه رانژدې سوه نو ځينو مشرکانو په خپلو ځامنو باندي په دې وجه د محمد نوم کينډوئ جي دوى له يهودو څخه دا خبره په وار وار اوريدله چې د اخيري نبي د تولد زمانه هم دغه زمانه ده او پيدا کيږي به هم په قريشو کښي او نوم بې محمد وي .

دغه مبارک نوم ډير خصوصيتونه لري :

اول خصوصيت يې دادئ چې دغه مبارک نوم په شکل او صورت د انسان دئ ، چې اول ميم يې د انسان د سر په ډول دئ او حاء يې د انسان د دوو لاسو په ډول ده او دوهم ميم يې د انسان د ښو نو ښو په محاذات کښي دئ او دال يې د انسان د پښو په برابرې کښي دئ ، که په قديم کوفي خطه سره دغه مبارک نوم وليکل سي نو ددې خبري ښه وضاحت وسپري ته کيږي .

دوهم خصوصيت يې دادئ چې (العياذ بالله) د قيامت په ورځ چې کوم څوک و دوږخ ته ورځي نو د هغه انساني صورت مسخ گرځي له وجي د احترامه د صورت د لفظ د محمد .

دريم خصوصيت يې دادئ چې دغه مبارک نوم د الله (جل جلاله) د محمود له نامه څخه جوړ سوئ دئ ، لکه چې حضرت حسان (رضي الله عنه) د خپلو عربي اشعارو په يوه برخه کښي و دغه مطلب ته اشاره کړېده ، اشعار دادې

:

أُغْرَ عَلَيْهِ لِلنَّبِوَةِ خَاتَمٌ مِنَ اللَّهِ مِنْ نُورٍ يَلُوحُ وَيَشْهَدُ
وَضَمَّ الْإِلَهَ اسْمَا النَّبِيِّ إِلَى اسْمِهِ إِذَا قَالَ فِي الْخَمْسِ الْمُؤَذِّنَ أَشْهَدُ

وَشَقَّ لَهُ مِنْ إِسْمِهِ لِيُجَلِّهَ فَذَوَالْعَرْشِ مُحَمَّدٌ وَهَذَا مُحَمَّدٌ

څلرم خصوصیت یې چې پر ډیرو خصوصیتو باندي مشتمل دی دادی چې ابن عساکر له کعب الأخبار څخه روایت کړی دی چې حضرت آدم (علیه السلام) و خپل ځوی شیث (علیه السلام) ته وفرمایل چې: ❖ ای ځوی کیه ته به له ما وروسته ځما خلیفه او جانشین یې، نو دغه خلیفه توب په تقوی او په پرهیزگاري سره سنبال کړه او هر وخت چې الله (جل جلاله) ذکر کوي نو د محمد نوم هم ورسره ذکر کوه؛ ځکه چې بېشکه نوم د محمد پر ساق باندي د عرش ما لیکلی ولیدی او پر ټولو اسمانو زه وگرځیدم نو داسي ځای مي په اسمانو کښي ونه لیدی چې د محمد نوم دي هلته نه وي لیکل سوئ، دارنگه دغه نوم د محمد

ما د جنت د حورو پر ځیگرو باندي لیکلی ولیدی، دارنگه مي د طوبی د درختي پر پاڼو باندي نوم د محمد لیکل سوئ ولیدی، دارنگه مي د سدره المنتهی ددرختي پر پاڼو باندي دغه مبارک نوم لیکلی ولیدی او دارنگه مي د هري پرشتې پر تندي باندي دغه نوم لیکل سوئ ولیدی، نو ای شیثه! دغه مبارک نوم ډیر یادوه؛ ځکه چې ملايکي او پرشتې یې په خپلو ټولو وختو کښي یادوي. ❖

پنځم: په شفا کښي راغلي دي چې پر یوه ډیره پخوانۍ او قدیمي ډبره باندي دا جمله لیکله سوې وه: ❖ محمد تقی مصلح أمين. ❖

شپږم: پر یوه ډبره باندي په عبراني خط سره د موسی (علیه السلام) په کتابت سره دا توري لیکلي وو: ❖ بسمک اللهم! جاء الحق من ربك بلسان عربي مبين، لا إله إلا الله محمد رسول الله، كتبه موسى بن عمران. ❖

(کذا ذكره ابن ظفر في البشّر عن معمر الزهري .)

اوم: علامه ابن مرزوق له عبدالله بن صُحان څخه روایت کړی دی چې د هند د بحر په یوه جزیره کښي مور یو ډیر پاکیزه او ډیر خوشبویه تک سور گل ولیدی چې په سپین خطه سره پر ده باندي لیکل سوي و (يعني په فطري او خدایي لیکنه سره): ❖ لا إله إلا الله محمد رسول الله ❖ او دارنگه مو یو سپین گل ولیدی چې په ژر رنگ

داسي باندي ليکل سوي وُ (يعني په فطري ډول) : ﴿ برآة من الرحمن الرحيم الى جنات النعيم لا اله الا الله محمد رسول الله . ﴾

اتم : په شفا کښي ذکر سويدي چي د خراسان په ځينو ښارو کي يو کوچنی و زيږيدی چي پر يوه بغل باندي يې ﴿ لا اله الا الله ﴾ ليکل سوئ وُ او پر بل بغل باندي يې ﴿ محمد رسول الله ﴾ ليکل سوئ وُ .

نهم : رافعي په ﴿ روض الرياحين ﴾ کښي ذکر کړيدي چي د هند په بعضي ښارو کښي يوه ميوه داره درخته ده چي پوستکي لري ، کله چي دغه پوستکي مات کړ سي نو يوه پېچله سوې شنه پاڼه پکښي پرته وي چي په واضح کتابت سره باندي ليکلي وي:

لا اله الا الله محمد رسول الله

او خلگ په دغه درخته باندي تبرک حاصلوي.

لسم : أبو يعقوب صياد فرمايلي دي چي د ﴿ ابلې ﴾ په زهر کښي کښي مي د ماهيانو ښکار کاوی ، نو مي داسي يو ماهی ونیوی چي پر راسته طرف يې ﴿ لا اله الا الله ﴾ ليکلی وُ او پر چپه طرف يې ﴿ محمد رسول الله ﴾ ليکلی وُ ، نو کله چي دغه ليکنه ما وليدله نو دغه ماهی مي بيرته و اوبو ته پرېښودئ .

يولسم : په سنة ۸۰۹ کښي د انار يوه دانه پيدا سوه چي په تور رنگ د محمد نوم باندي ليکلی وُ .

دوولسم : ابن طغريک په ﴿ نطق المفهوم ﴾ کښي له ځينو علماؤ څخه روايت کړی دی چي په يوه جزيره کښي يوه غټه درخته ده چي ډيري پاني لري او ډېره خوشبويه ده ، ددغي درختي پر پاڼو باندي په ډير واضح کتابت سره په سره رنگ (يعني په فطري ډول) درې ليکي خط ليکل سوئ دی ، اوله ليکه يې ﴿ لا اله الا الله ﴾ ده ، دوهمه ليکه يې ﴿ محمد رسول الله ﴾ ده ، دريمه ليکه يې ﴿ ان الدين عند الله الاسلام ﴾ ده .

(كذا في الأنوار المحمدية من المواهب اللدنية و غيره .)

بسمه تعالی!!

اللهم صل على محمد النبي الأمي و على آله و صحبه وسلم تسليما .

محترمومسلمانانو! په دې برخه كښي داسلام دپيغمبر د تولد اود زوكړي په اړه ديهوديانوپيشگويې گاني اودده مبارك له زوكړي سره سم وځلگوته ددوی له خوا ددې اظهارات كول چي داخيري پيغمبر تولداوزوكړه وسوه بيان درته كوم .

۱) : (ابن سعد ، أبونعيم او ابن عساكر له أبي نمله څخه روايت كړئ دئ چي ده فرمايلي دي چي د بني قريظه يهودو به د رسول الله (صلى الله عليه وسلم) بيان پخپلو كتابو كي ددرس او د تعلم په شكل لوستئ او دارنگه بې و خپلو ماشومانو ته دده مبارك په باره كښي تعليم وركاوه او دده صفتونه بې ورايزده كول او دده مبارك د نومو په باب بې درس وركاوه او دا بې ويل چي هجرت دده به و مور ته او مدينې منوري ته كيږي ، خو كله چي د اسلام پيغمبر و دوی ته ښكاره سو او دوی د سر په سترگو وليدئ نو له ده مبارك سره يې حسد او كين شروع كړ او بغاوت يې وكړ او دده مبارك له رسالت څخه منكر سول .

۲) : (همدارنگه ابن سعد او أبو نعيم له ابن عباس څخه روايت كړئ دئ چي د ❖ قريظه ، نضير ، فدك او خيبر ❖ يهودانو ټولو د اسلام پيغمبر رومي له دې څخه لا پيژندئ چي دى مبارك مبعوث كيدئ ، او دا هم ورته معلومه وه چي دى مبارك به و مدينې منوري ته په هجرت راځي ، بيا كله چي دى مبارك وزيريدئ نو د يهودو ټولو علماؤ وويل چي په نن شپه كي أحمد (يعني اخيري نبي) و زيږيدئ ، او د هغه معلومات له مخي چي دوی د علم نجوم له لاري درلودئ پر دغه خبره باندي يې و ځلگو ته دا دليل پيش كړ چي نن شپه هغه ستورئ راختلئ دئ كوم چي د اخيري پيغمبر د تولد په مناسبت و مور ته له پخوا معلومات ؤ چي دغه ستورئ به راخيري ، بيا چي كله د اسلام پيغمبر په نبوت مشرف كړ سو نو د يهودو علماؤ دده له نبي كيدلو څخه هم و ځلگو ته اطلاع وركړه (إنتهي مع توضيح و إختصار) .

تنبيه :

محترمومسلمانانو! يو قسم ډير تك سور ستورئ دئ ، چي په يهودو كښي دا خبره مشهوره وه چي دغه ستورئ هغه وخت په اسمان كښي ښكاره كيږي چي يا د يوه نبي تولد وكړ سي او يا په نبوت سره مشر كړسي ، د اسلام د پيغمبر د تولد په شپه هم دغه ستورئ د يهودو علماؤ وليدئ او دده مبارك له نبي كيدو سره سم يې هم دغه ستورئ وليدئ ، نو ځكه دوی و ځلگو ته وويل چي دغه ستورئ خو د يوه نبي د تولد يا د هغه د نبي كيدو په

مناسبت ښکاره کيږي او نبي خو له أحمد څخه پرته بل هيڅوک پاته ندی، نو معلومه ده چي دى مبارک زيږيدلى دى يا نبي سوى دى .

(کذا أخرج أبو نعيم من طريق أبو سعيد الخدري في حديث طويل مع وضاحة .)

۳) : (همدارنگه ابن عساکر او أبو نعيم له حضرت أبوهريره څخه روايت کړئ دى چي کله چي **❖** بخت نصر **❖** پر بني اسرائيلو باندي حمله وکړه او دوى يې تار پتار کړل نو ځيني يهود چي د هارون له اولادې څخه وو و **❖** يسرب **❖** ته راغلل کوم چي د مدينې منورې پخوانئ نوم دى او دغه راتگ يې په دې سبب و چي دوى ته دا معلومه وه چي اخيري نبي به و دغه ځاى ته په هجرت راځي ، او دوى به و خپلو اولادو ته د نبي (عليه الصلوة والسلام) په باره کښي توصيې کولې او په دې باب بې ډير تاکيد ورته کاوه چي هر وخت که دغه نبي تاسي وليدئ نو مکمل متابعت او فرمانبرداري بې کوى .

۴) : (همدارنگه له حضرت کعب او وهب منبه څخه روايت دى چي دوى دواړو مبارکانو فرمايلي دي چي **❖** بخت نصر **❖** يو وخت يو داسي شانداره او د عظمت والا خوب وليدئ چي دى يې په ډيره ويره کي واقع کړ ، بيا کله چي له خوب څخه رابيدار سو نو خوب ورڅخه هير سو (يعني دونه قدر خو يې پياد و چي ما يو ډير د عظمت والا خوب وليدي ، خو تفصيل د خوب ورڅخه هير سو) نو يې خپل ټول کاهنان او ساحران سره راجمع کړل او د خپل تشويش او دخوب د ليدلو ذکر يې ورته وکړ او له دوى څخه يې وغوښتل چي ماته څما د خوب معنى راکړئ !

کاهنانو او ساحرانو ورته وويل چي ته ستا خوب و مور ته بيان کړه نو به مور و تاته د هغه معنى درکړو ؟

ده ورته وويل چي خوب خو راڅخه هير سوى دى ، هغوى ورته وويل چي بيا خو نو مور ددې قدرت نلرو چي تعبير يې درکړو ، بيا بخت نصر حضرت دانيال (عليه السلام) کوم چي په اسيرانو کښي د يهودو يې دى مبارک هم راوستلى و و خپل حضورته راوباله ، نو حضرت دانيال و ده ته دده ليدل سوى خوب توري په توري ورپياد کړ ، په دې ډول چي و بخت نصر ته يې وويل چي تا په خوب کي يو لوى بت وليدئ چي دواړي پښې يې په ځمکه کښي وي او سر يې په اسمان کښي و ، او ددغه بت لوړه حصه د سرو زرو وه او مابين يې د سپينو زرو و او لاندي حصه يې تر ځنگنو پوري دژيرو يا د پتلو وه او لينگي يې د وسپنو وه او دواړي پښې يې د کودريو وې ، نو په دې منځ کښي چي تا په خوب کښي و دغه بت ته کتل په داسي حال کښي چي ددغه بت حسن او محکم صنعت ته په تعجب کښي اچولئ وې نو الله (جل جلاله) د اسمان له طرفه دغه بت پر ککړۍ باندي په يوه ډبره وويشتئ او داسي يې ميده کړ لکه غنم چي تر ژرنده راووزي ، نو ددغه بت سره او سپين زر او ژر او کودري ټول سره گډ سول تر داسي اندازې پوري چي تاته په خيال کښي دا خبره دروگرځيدله چي که ټول انسانان او پيرانان سره اټول سي ددې دپاره چي دغه سره زر او سپين زر او دغه ژر او اوسپينه او کودري سره جلا کړي نو ددغه کار قدرت به ونلري ، او دارنگه تا په خوب کښي ودغي ډبري ته وکتل کومه چي د اسمان له طرفه دغه بت په وويشتل سو نو ودي ليدل

چي دغه ډبره وار په وار ، دقیقه په دقیقه غټیږي او سره ځي تر داسي حده پوري چي دغي ډبري ټول مخ د مخکي ونيوی ، نو تاچي وکتل بل شی په نظر نه درتلی ماسوی له اسمانه او له دغي ډبري .

بخت نصر و حضرت دانیال ته وویل چي بېشکه همدغه ډول خوب مي ولیدئ ، بیا یې ورته وویل چي نو ددغه خوب تاویل او معنی څه ده ؟

نو حضرت دانیال ورته وویل چي کوم بُت چي تا په خوب کښي ولیدئ نو هغه عبارت دی د دنیا له مختلفو ډلو او امتو څخه چي له ابتدا څخه د زمانې یې واخلي بیا تر اخیره پوري ، او کومه ډبره چي تا په خوب کښي ولیدله نو هغه عبارت دی د الله تعالی له دین څخه چي په اخیر د زمانې کښي به الله (جل جلاله) ټول امتونه په وولي په دې ډول چي الله پاک به له عربو څخه نبی امی مبعوث وگرځوي او دده دین به پر ټولو ادیانو باندي غالبه سي او ټول مخ د مخکي به ونیسي لکه څنگه چي تا دغه ډبره په خوب کښي ولیدله چي مخ د مخکي یې ټول ونيوی .

(کذافي الخصائص الكبرى للسيوطي .)

۵) : (همدارنگه بیهقي او أبو نعیم له علي ازدي څخه روایت کړئ دی چي یهودو به (يعني په همیشه ډول) داسي دعا کوله : **❖** اللهم ابعث لنا هذا النبي يحكم بيننا و بين الناس **❖** يعني اي الله ! مبعوث کړه ومور ته دغه نبی (يعني کوم چي تا یې وعده په تورات کښي راسره کړېده چي حضرت محمد [صلی الله علیه وسلم] دی) چي حکم او فیصله وکړي څمور او د نورو خلگو په منځ کښي .

۶) : (همدارنگه حاکم او بیهقي له ابن عباس څخه روایت کړئ دی چي د خیبر د یهودو او د **❖** غطفان **❖** د قبیلې سره جنگ سو بیا په جنگ کښي د خیبر یهود له شکست سره مخامخ سول ، نو دوی په دغه دعا سره له الله پاک څخه نصرت او امداد وغوښتئ : **❖** اللهم إنا نسألك بحق محمد النبي الأمي الذي وعدتنا أن تخرجه لنا في آخرالزمان إلا نصرتناعليهم **❖** بیا ددغه دعا په برکت دوی د غطفان پر قبيله باندي غالبه سول ، بیا چي کله د اسلام پیغمبر مبعوث سو نو دوی کفر غوره کړ ، نو الله (جل جلاله) دغه مبارک آیت نازل کړ : **❖** و كانوا من قبل يستفتحون... إلى اخر الآية. **❖**

والسلام

ربيع الاول او وفات النبي

بسمه تعالی!!

اللهم صل على سيدنا محمد و على آله و صحبه وسلم تسليمًا .

قدرمنو مسلمانانو! د اسلامي قافلې د سالار حضرت رسول اکرم محمد (صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم) د ميلاد او دده مبارک له تولد سره مقارن يا دمخه يا وروسته ، د عجائباتو او د خارق العادته واقعاتو په باب (انشاءالله) ما وتاسي ته په زړه پوري او کافي معلوماتونه درکړل ، اوس د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) د وفات او له دنيا څخه د رحلت په اړه معلومات درکوم ، خو البته په دغه اوله برخه کښي د تمهيد په ډول د يوه مطلب بيانول غواړم.

محترمو! دا خبره وهر چا ته په واضح او په متيقن ډول څرگنده ده چي دنيا او د دنيا هر څه بقاء او وفا نلري ، که خوشالي وي او که غم ، که راحت وي او که مصيبت ، که غنا او دولت وي او که مسکنت ، که گدايي وي او که بادشاهي ، که نامتووالی وي او که گمنامي ، که صحت وي او که مرض هر څه چي وي اخير ختميدونکي دي .

نظم:

کنج امان نيست درين خاکدان

مغز وفا نيست درين استخوان

آنچه درين مآئدء خرگه ايست

کاسهء آلوده و دست تهيست

هر که ازو خورد دهانش بدوخت

وانکه ازو گفت زبانش بسوخت

گل ددې جهان د اغزو ملگري دي ، خزاني ددې جهان له رنج او زحمت سره پيوسته دي ، راحت ددې دنيا د زحمت ملگري دي ، خوشحالي يې مصاحبه د غم ده ، مسرت يې له مضرت سره گډ دي ، مهرباني يې له قهر سره

پیوسته ده ، تریاق یې بې زهرو نسته ، اخلاص یې بې نفاقه نسته ، وصال یې له افتراق سره تړلی دی ، وفا یې له بې وفایي سره مخلوطه ده ، قوت یې له زور او عاجزي سره همخانه دی .

نظم:

جهانرا هر گلي بر نوک خار یست

خرابي از پی هر نوبهار یست

وصال غنچه بې خار جفا نیست

چراغ لاله بې باد فنا نیست

جهان گر گنج دارد مار با اوست

و خَرما نماید خار با او ست

گر از وی لطف جویی قهر یابی

و گر تریاق خواهی زهر یابی

هر سحرگاه د الله (جل جلاله) د قضا او د قدر کارکونکي پر ټول مخلوق باندي داسي د ویر او د درد رغونه کوي چي:

کل مخلوق سیموت

یعني هر مخلوق ژرده چي مړ به سي.

هر سهار د الهي دربار داعیان داسي له مشقت او ارمان څخه ډک اواز و مخلوق ته کوي چي :

أنتم و کل مرزوق سیفوت

یعنی تاسی او ټول مخلوقات ژرده چی فوت به کره سی!

هو! کوم مجلس دی چی د ❖ لقد تقطع بینکم ❖ د مضمون مصداق دی نه وی گرځیدلی!!!

کوم دوه یاران دی چی اخیر دی او از د ❖ هذا فراق بینی و بینک ❖ نه وی اوریدلی!!!

کومی سترگی دی چی د ❖ کل شئ هالک ❖ په ترخو رانجو دی نه وی توری سوی!!!

او کومی ککری دی چی د ❖ کل من علیها فان ❖ هیبتناک گرد او غبار دی پر دوی باندي نه وی پاشل سوی!!!

که خاقانان دی که امیران دی ، که سلاطین دی او که وزیران او منشیان دی ، دارنگه که غنی دی که فقیر ، که صغیر دی که کبیر ، که خوان دی که سپین بریر ، که عالم دی که جاهل ، هوبنیار او قوی دی او که سفیه او ضعیف دی ، وضع او شریف دی او که موحد او ملحد دی ، مقر او جاحد دی او که فاسق او زاهد دی او که کاهل او جاهد دی ، هر یوه پخپل نوبت سره د مرگ سرې او تودې تیري کړي او تیروي یې .

بیـت:

دربارگاه حشر چی سلطان چی بینوا

بر آستان مرگ چی دربان چی بادشاه

محترمو وروڼو! که په دنیا کښي یو چا بقا درلودلای نو رسولان او نبیان به په دنیا کښي پاته وای ، بیا بالخصوص د الله (جل جلاله) تر ټولو ډیر نازولی رسول حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) چی الله پاک عرش او فرش او تمامه دنیا دده په توسط پیدا کړېده ، خو مگر و ده ته هم له پخوا لا له الهی لوري څخه په قرآن کریم کښي دا اطلاع ورکړه سوې وه چی:

إنک میث و إنهم میتون

او داسي ورته فرمايل سوي وو چي : ❖ و مَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِن مَّتَّ فَهَمَّ الْخَالِدُونَ . ❖
او دارنگه الله تعالى له الهي دربار خُخه په قرآنکريم کښي پر ټولو خلگو باندي دا برغ کړئ دئ چي : ❖ قُلْ يَتُوفَكُم
مَلِكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ . ❖

رباعی:

گيرد قرار در رحمِ خاک عاقبت
هر نطفهء که آمده ، از آدم است

کاخ فلک پر است ز ذکر گذشتگان
ليکن کسي که گوش کند اين صدا کم است

شعر:

و لو كان انسانٌ يدومُ بقائه
لما مات خيرا المرسلين محمد

اندیشه زمرگ مصطفی باید کرد
شادي و طرب جمله رها باید کرد
چون سید هردو کون جاوید نماید
مارا طمع خام چرا باید کرد

بسمه تعالی!!!

اللهم صل على سيدنا محمد و على آله و صحبه وسلم تسليما .

محترمومسلمانانو! علماؤ دسير اودتاريخ ذكر كړيدي چي دهجرت په لسم كال چي پيغمبر داسلام دحجة الوداع په سفر ومكې مكرمي ته سره له خپلو جان نثارو اصحاب كرامو ولاړئ نو په داسي حال كښي چي دعرفي ورځ وه او داسلام پيغمبر سره له اصحاب كرامو دعرفات په ساحه كښي ؤ له الهي لوري پرده مبارک باندي دغه مبارک ايت نازل كړسو

اليوم اكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتي ورضيت لكم الاسلام ديناً .

يعني اي مومنانو ! نن ورځ وكمال ته ورساوه ما دين ستاسي اوپوره مي كړ پرتاسي باندي نعمت خپل اوخوښ او غوره مي كړ ستاسي دپاره اسلام په حيث ددين.

داسلام پيغمبر ددغه ايت مبارک له مضمون څخه دانتيجه ترلاسه كړه چي لكه چي له دنيا څخه ځمادرحلت اودانتقال وخت رانژدې سوئ دئ ، هو! دايوه مثبتة قاعده ده چي هرشئ چي وكمال ته ورسېږي نوآفت دزوال اودنقصان ورپسي وي.

بيت :

چوافتاب به نصف النهار يافت كمال

مقرر است كه رويي نهدبه صوب زوال

علماؤ دسيرفرمايلي دي چي داسلام پيغمبر وخپلوقدرمنواصحابوته په هغه خطبه كښي چي په عرفات كښي يې ودوئ ته وبله له دغي اشارې څخه اطلاع وركړه اوورته وې فرمايل چي دحج مناسك له ما څخه په صحيح صورت زده كړئ ، ښايي چي له دغه كال څخه ورسته به بيازه اوتاسي نه سره ووينو ، اوهمدارنگه يې ورته وفرمايل چي اې اصحابو ! دقيامت په ورځ ځما په باره كښي له تاسي څخه داسي پوښتنه كړه كيږي چي :

محمد صلى الله عليه وسلم په تاسو كښي څنگه ژوند تير كړ ؟ نوتاسي به ددغي پوښتني په جواب كښي څه واياست ؟ اصحابو كراموورته وفرمايل چي اې پرموږ باندي گران اومحترم رسوله ! موږ به دقيامت په ورځ پردي خبره باندي گواهي وركوو چي تاپه ډيره فوق العاده طريقه سره الهي امانت چي وظيفه درسالت اودپيغمبرۍ ده ترسره كړه او و ځلگو ته دي دارشاد اودنصيحت حق په اعلى درجه ورپرځائ كړ .

وروسته له دې څخه رحمة للعالمين رسول خپله مبارکه سبابه گوته داسمان و طرف ته پورته کړه اوبيرته يې دځمکي و طرف ته راوړله اوداسي يې وفرمايل چي : **اللهم اشهد اللهم اشهد** ؟ يعني اې الله ته شاهد سه ! اي الله ته شاهد سه ! (يعني ځما داصحابو پردغه ذکر کړه سوې وينا باندي) وروسته له دې چي داسلام پيغمبر د حج له سفرڅخه دمدينې منورې پرطرف راروان سو اوو **غدير خم** ؟ ته کوم چي دجحفې په علاقه کښي واقع يوځای دئ راورسیدئ ، دماپښين دلمانځه او ل وخت و داسلام پيغمبر سره له اصحابو کرامو په همدغه اول وخت کښي دماپښين لمونځ اداکئ ، بيايې واصحابو ته خپل مبارک مخ وروگرځاوه اوداسي يې ورته وفرمايل : **الست اولی بالمومنين من انفسهم** ؟

يعني ايا نه يم زه ډيرسزاوار اولائق په مومنانو له نفسو اوله ځانو څخه ددوی ؟

ټولو اصحابو ورته وويل : **بلی یارسول الله** !

يعني هو ! اي دخدای رسوله ! بيشکه ته په مور سره ترمور ډير حقداريې .

الله جل جلاله په قران کریم کښي فرمايلي دي : **النبي اولی با لمؤمنين من انفسهم** ؟ يعني نبي حضرت محمد (صلی الله عليه واله وصحبه وسلم) ډير لائق اوسزاوار دئ په مومنانو له نفسو ددوی ، وروسته د اسلام پيغمبر حضرت علي تر لاس ونيوئ او وې فرمايل : **د هر چاچي زه مولا يم نو علي بن أبي طالب هم د هغه مولا دئ** ؟ بيا يې و حضرت علي ته دغه پنځه دعاوي وکړې :

اللهم وال من والاه

يعني اې الله دوست ولره هغه څوک چي حضرت علي د ځان دوست گڼي .

و عاد من عاداه

او دښمن ولره هغه څوک چي علي د خپل ځان دښمن گڼي .

واخذل من خذله

او خپل مدت او کومک بند کړه له هغه چا څخه چي له علي څخه خپل کومک بندوي .

وانصر من نصره

او مدت وکړه د هغه چا چي مدت کوي د علي .

وأدر الحق معه حيث كانَ

يعني او راگرخوه حق له علي سره هر چيري چي دى وي .

د اسلام دوهم خليفه و حضرت علي ته وفرمايل : **❖** بخ بخ يا ابن ابي طالب ! أصبحت مولا كل مؤمن و مؤمنة **❖** .

يعني خوشحالي دي وي تا لره اې د ابوطالب خويه ! خكه وگرخيدلې ته مولا د هر مؤمن او د هري مؤمني .

نظم:

هر که را هست با علي کينه

درسخن حاجت درازي نيست

نيست در دستش آستين پدر

دامن مادرش نيمازي نيست

بيا وروسته د اسلام پيغمبر و خلگو ته وفرمايل چي داسي معلوميري چي زه و عالم بقا ته دعوت کر سوئ يم او ما هم ددغه دعوت اجابت وکر ، اې امتيانو پوه سی ! چي ما ستاسي په منخ کبني دوه ډير لوی شيان پريښودل او يو په دغو دوو کبني له هغه بل څخه ډير لوی دی : اول قرآنکریم ، دوهم اهل بيت حُما ، نو تاسي فکر کوی ا احتياط کوی په دې کبني چي وروسته له ما څخه به له دغو دوو شيانو سره څه قسم سلوک کوی ؟ او ددغو دوو شيانو د حقوقو رعايت به په څه کيفيت او ډول سره کوی ، او ددغه دوه شيان يو له هغه بله تر هغه پوري نه سره جلا کيږي چي د حوض کوثر پر غاړه وماته رارسيري .

البته ډيرو امتيانو د اسلام د پيغمبر دغه مبارک هدايت داسي نظراندازه کر چي اضافه يې تصور هم نسي کيدلائ ، له اهل بيتو سره د جفاکاری او د بې التفاتی يوه لويه نمونه **❖** يزید **❖** او دده ملگري وو .

غزل :

اې بجاي تو من وفا کرده
تومکافات آن جفا کرده
من ترا چون بحشر تش نشوي
وعدهء شربت صفا کرده
بوده بيگانه و ترا باحق
به نصيحت من آشنا کرده
درمکافات توحسين مرا
به غم آب مبتلا کرده
آن حسين که جبرئيل اورا
هر کجاده مرحبا کرده
فاطمه ازبرايي تربيتش
صد سحراگاه ربنا کرده

او دارنگه د اسلام د پيغمبر ډيرو امتيانو بيا دده مبارک ذکر سوئ وصيت د قرآنکريم په باره کښي داسي صرف نظر وگرځاوه چي هيڅ يو حکم له احکامو د قرآنکريم څخه نسته چي دوی دي د هغه مخالفت نه وي کړی ، بلکي اکثر و مسلمانانو داسي طرز او رويه غوره کړېده چي و رسم او و رواج او و قومي عنعناتو ته ، بلکي و کفري فلسفو او اصولو ته چي نيغ په نيغه او په ښکاره ډول د قرآنکريم خلاف دي ، د قرآنکريم پر هداياتو باندي و هغوی ته حق د اوليت ورکوي ، حتی په قرآني هداياتو عمل کول د تسفل او د تنزل سبب گڼي ، لکه چي د موجوده زمانې اکثر تش په نامه مسلمانان او د دوی حکمرانان ددې خبري واضح مثالونه دي .

علماؤ د سير او د تاريخ ذکر کړيدي چي په حجة الوداع کښي د ﴿ منی ﴾ په شپو کښي د ﴿ اذاجاءنصرالله ﴾ مبارک سورت نازل سو ، د اسلام پيغمبر و جبرئيل ته وفرمايل چي اې جبرئيله ! له دې سورت څخه داسي معلوميري چي الله پاک ماته خبرداري راکوي چي له دې دنيا څخه به رحلت کوم ؟ حضرت جبرئيل په جواب کښي د اسلام و پيغمبر ته وويل چي ﴿ وللاخرة خيرلك من الاولى ﴾ يعني اې د خدای محترم رسوله ! له دنيا څخه په رحلت

کولو کښي ستا دپاره هيڅ د پريشانۍ او د تشويش ځای نسته ؛ ځکه چې قسم په خدای دی چې خامخا آخرت ستا دپاره ډير بهتر دی له دنيا څخه !

د اسلام پيغمبر ددغه مبارک سورت له نازلیدو څخه وروسته پکارو د آخرت کښي له اندازې څخه زيات کونښن شروع کړ او دغه مبارکي کلمې بې په تکرار سره ويلې : **❖ سبحانک اللهم و بحمدک ، اللهم ! اغفر لي انک أنت التواب الرحيم . ❖**

څرنگه چې أصحاب کرامو د اسلام د پيغمبر له مبارکي خولې څخه دغه کلمې ډيري اوریدلې نو يې وده مبارک ته عرض وکړ چې يا رسول الله ! څه وجه ده چې دغه کلمې ډيري وايې ؟

ده مبارک و خپلو أصحابو ته په جواب کښي وفرمايل چې اي أصحابو ! پوه سۍ ! او ځانونه خبر کړۍ ، زه الله (جل جلاله) و عالم بقا ته بللی يم (يعني له دنيا څخه رحلت کونکۍ يم) په دغه حال کښي د اسلام پيغمبر وژړل ، أصحاب کرامو ورته وويل چې اي د کائناتو سرداره ! ته له مرگ څخه ولي ژاړې ، ستا دپاره خو هيڅ غم نسته ؛ ځکه په يقيني ډول الله پاک و تاته گذشته او آینده ټول دريځنلي دي ، لکه چې الله پاک فرمايلي دي : **❖ إنا فتحنا لک فتحاً مبیناً لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک و ما تأخر ❖** ؟

د اسلام پيغمبر په جواب کښي و خپلو أصحابو ته وفرمايل چې اي أصحابو ! د مرگ سختي او د قبر تنگي او د لحد تاریکي او أهوال او مشکلات د ورځي د قيامت ټول راتلونکي دي ، نو څه به ولي نه ژاړم .

محترمو مسلمانانو ! د اسلام د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) له دغه کلام څخه مقصود هدايت او ارشاد ؤ و امتيانو ته ، ورنه د اسلام پيغمبر خو له دغو ټولو مشکلاتو څخه مصئون او محفوظ ؤ .

محترمو مسلمانانو ! د اسلام پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) يوه میاشت له وفات څخه دمخه خواص د أصحاب کرامو د حضرت عائشې (رضي الله تعالی عنها) په کور کښي سره راجمع کړل ، کله چې دده مبارک نظر پر خپلو گرانو أصحابو باندي ولويدئ نو د رحمت او شفقت له وجي او له خپلو أصحابو څخه د هجران او د فراق له وجي يې تر سترگو مبارگو اوبښکي راوبهیدلې .

نظم :

وداع يار و ديارم چو بگذرد بخیال

شود منازل ازآب دیده مالمال
 میان آتش سوزنده ممکن است آرام
 ولي در آتش هجران قرار صبر محال

وروسته یې و خپلو أصحابو ته په دعا شروع وکړه او داسي یې وفرمایل: ﴿؟﴾ مرحباً بکم و حیاکمُ اللهُ بالسلام جمعکم
 الله رحمکم الله ، حفظکم الله ، جبرکم الله ، نصرکمُ الله ، رفعمکم الله ، وفقکم الله ، قبلكم الله ، آواکم الله ، وقاکم
 الله ، سلمکم الله ، رزقکم الله . ﴿؟﴾

بیا یې و أصحابو ته په نصیحت شروع وکړه او ورته وې فرمایل چې زه وتاسي وصیت کوم په تقوی او پرهیزگاري سره
 او په دې سره چې همیشه به له الله (جل جلاله) څخه ویریرئ او تاسي پر الله تعالی سپارم او د الله پاک له عذابو
 څخه تاسي وپروم ، اې أصحابو ! باید چې د الله (جل جلاله) پر بندگانو باندي کبر او لويي ونکړئ او په ښارو او
 علاقه کښي د فتنې او د ظلم دروازې خلاصي نکړئ ؛ ځکه چې الله (جل جلاله) فرمایلي دي چې سرای د آخرت ()
 يعني نعمتونه د آخرت) د هغه چا دپاره دي چې دوی نه غواړي چې په مخکه کښي تکبر او لويي وکړي او نه دا
 غواړي چې فساد ، خرابي او طغيان په مخکه کښي وکړي ، او نیک انجام خاص متقیانو لره دئ .

أصحاب کرامو چې کله د اسلام د پیغمبر دغه مبارکي کلمې واوریدلې نو دا یې ورڅخه وفهموله چې لکه چې دې
 مبارک له مور څخه د دارالبقا پر طرف رخصتیري او دغه ټول تاکیدات او مبالغې چې پخپله مبارکه توصیه کښي
 یې کوي دا پر دې باندي دلالت کوي چې سفر د آخرت یې رانژدې سوئ دئ او هغه وخت بیخي ژر راتلونکئ دئ
 چې دې مبارک به و خدای ته او و سدره المنتهی ته او و جنت المأوی ته او و رفیق أعلی ته روانیري ، نو یې وده
 مبارک ته وویل چې یا رسول الله ! و تاته به غسل څوک درکوي ؟

د اسلام پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ورته وفرمایل چې څما په اهل بیت کښي هغه څوک چې و ماته ډیر نژدې
 دئ هغه به غسل راکوي .

بیا أصحاب کرامو ورته وویل چې اې د خدای رسوله ! ستا کفن به له کومو جامو څخه درکوو ؟

ده مبارک ورته وفرمایل چې څما کفن یا له دغو جامو څخه راکئ کومي چې مي أغوستي دي ، یا له مصري او یا
 یمني جامو څخه کفن راکئ او یا له یو بل قسم سفینو جامو څخه کفن راکئ .

بیا أصحابو ورته وفرمایل چې یا رسول الله ! ستا د جنازې لمونځ به د چا په امامت تر سره کیږي ؟

په دغه وخت کښي ټول أصحاب کرام په ژړا او بغارو سول ، د اسلام پیغمبر هم وژړل ، او و دوی ته یې و فرمایل چې صبر کوی او بې تابي مه کوی ، الله (جل جلاله) دي پر تاسي باندي رحمت او مهرباني وکړي او الله تعالی دي ستاسي گناوي دروبخښي او الله پاک دي ستاسي د پیغمبر له طرفه و تاسي ته د خیر جزا او بدله درکړي ، کله چې ماته غسل او کفن راکړی نو بیا ما پر جنازه باندي کښیږدی او بیا می په دغه کور کښي د قبر پر غاړه باندي پر جنازه باندي پریږدی او یو ځل ټول دباندې راڅخه ولاړ سی او په دې پوه سی چې اول څوک چې ځما د جنازې لمونځ به ادا کوي هغه به ځما دوست حضرت جبریل وي ، بیا به له ده څخه وروسته حضرت میکائیل ځما د جنازې لمونځ ادا کړي ، بیا به له ده څخه وروسته حضرت اسرافیل ځما د جنازې لمونځ ادا کړي ، بیا به ملک الموت سره له یوې ډلي د ملائکو ځما د جنازې لمونځ ادا کړي ، بیا به تاسي ډله ډله راځی او ځما د جنازې لمونځ به ادا کوی ، اول به ځما د اهل بیت نارینه انسانان ځما د جنازې لمونځ ادا کړي ، بیا به ځما د اهل بیت ښځي او زناني ځما د جنازې لمونځ ادا کړي ، وروسته به بیا پاته أصحاب ځما ، ځما د جنازې لمونځ ادا کړي .

بیا أصحابو عرض ورته وکړ چې یا رسول الله ! و قبر ته به ستا داخلول څوک کوي ؟

د اسلام پیغمبر وفرمایل چې ځما اهل بیت سره له یوې ډلي د مقربو ملائکو به ما و قبر ته داخل کړي ، چې تاسي به دغه ملائکي نه وینی او دوی به تاسي وینی ، بیا د اسلام پیغمبر و ده ته حاضر سوي أصحاب په خیر او نیکی سره یاد کړل او بیا یې ورته وفرمایل چې و هغه أصحابو ځما ته ځما سلام ورسوی کوم چې له ما څخه غائب دي او وهغه ټولو خلگو ته ځما سلام ورسوی چې د قیامت تر ورځي پوري راتلونکي دي او ځما د دین پیروي کوي .

بیت :

روزي که زتو سلام باشد ما را

آن روز فلک غلام باشد ما را

اې د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) مخلصو امتیانو ! د اُمت مهربان رسول د خپلو أصحابو په لاس و تاسي ته خپل سلامونه ورکړيدي او اوس ما له همدغي ورکړي څخه و تاسي ته اطلاع درکړه ، نو د خپل پیغمبر د سلام جواب عقیده او أخلاقاً ، قلباً او لساناً او عملاً باید ورکړی ، په دې ډول چې خپل ایمان او عقیده برابره کړی او خپل أخلاق برابر کړی او د خپلو أقوالو او أعمالو تصحیح وکړی او د زړه په حضور او د زړه له جوش ، خروش او له میني څخه ډک د خپل پیغمبر د سلامو په جواب کښي د :

و علیک السلام یا رسول الله !

اواز له خولو څخه روباسی .

(مدارج النبوة ، روضة الشهداء و غيره)

بسمه تعالی!!!

اللهم صل على سيدنا محمد و على آله و صحبه وسلم تسليما .

محترمو مسلمانانو! وروسته له دې چې د اسلام پيغمبر و خپلو مبارکو أصحابو ته په هر باب خپل نبوي وصيت وکړ ، نو په دې فکر کې سو چې کله به هغه وخت راسي چې ددې دنيا فاني ورځې د عمر ځما و پای ته ورسېږي او پر نفس مطمئنه ځما باندي له الهي دربار څخه ددې زيرئ وسي چې : **❖** فادخلي في عبادي وادخلي جنتي **❖** تر څو چې د هجرت يوولسم کال راغی ، د هجرت يوولسم کال و د صغري د مياشتي ۲۴ وه د چارشنبې شپه وه چې د اسلام پيغمبر د **❖** بقیع **❖** و قبرستان ته تشریف يووړی .

حضرت ابومويهبه فرمايلي دي چې په دغه شپه کښي زه د نبي (صلى الله عليه وسلم) ملگرئ وم ، د اسلام پيغمبر د بقیع د مقبرې و مردگانو ته درازه زمانه د مغفرت دعا کوله او تر داسي حده پوري يې و دغو مردگانو د خير دعا وکړه چې ما له ځانه سره دا وويل چې کاشکي زه هم د دغه گورستان له مردگانو څخه يو مرده وای چې د خدای د رسول په داسي بارکه دعا سره مشرف سوئ وای ، ورسته حضرت رسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) و ماته وکتل او وې ويل چې اي ابومويهبه! چې ددغي دنيا ټولي خزاني الله (جل جلاله) وماته وړاندي کړې او ماته يې اختيار راکړ چې په دنيا کښي باقي پاته سم او وروسته بيا و جنت ته ورسم او د الله تعالی دیدار د جنت له ورتللو څخه وروسته وکړم ، او که له دنيا څخه رحلت وکړم د الله پاک لقا او و جنت ته ورسم ، أبو مويهبه وايي چې ما ورته وويل چې اي د خدای رسول! ځما مور او پلار دي تر تا قربان وي ددې دنيا خزاني او بقاء په دې دنيا کښي چې وروسته بيا و جنت ته ورسې غوره کړه! ده مبارک راته وفرمايل چې نه ما لقا د الله (جل جلاله) او جنت ددنيا پر خزانو او په دنيا کښي تر باقي پاته کيدو غوره کړ .

روايت دئ چې د اسلام پيغمبر په دې سره مأمور سو چې وبقیع ته ولاړ سي او وأهل د مقبرې د بقیع ته د مغفرت دعا وکړي ، نو د اسلام پيغمبر همدغسي وکړل او بيرته راغی او بیده سو ، بيا ورته وويل سو چې و بقیع ته ولاړ سه او دپاره د مردگانو د بقیع دعا د مغفرت وکړه ، بيا دى مبارک ولاړئ او ودوى ته يې د مغفرت دعا وکړه بيرته راغلی ، بيا چې ده مبارک يو څه ارام کاوه بيا ورته وويل سول (يعني له الهي لوري څخه) چې ولاړسه د احد د شهيدانو لپاره دعا وکړه ، بيا ده مبارک همغسي وکړل ، بله ورځ و جناب نبي کریم (صلى الله عليه وسلم) ته د سر درد ورسيدئ سر مبارک يې په يوه ټوکر وټړئ او دغه ورځ ، ورځ د نوبت د ميمونې (رضي الله عنها) وه ، کله چې يې مرض مبارک ډير سخت سو نو ټولي بي بي گاني يې د ميمونې په کور کښي سره راجمع سولې ، د اسلام پيغمبر په ډير تکرار سره ددغو تورو ويل شروع کړل چې : **❖** أين أنا غدًا؟ **❖** يعني صبا به زه په تاسي بي بي گانو کښي د کومي يوې په کور کښي يم؟ حضرت فاطمې (رضي الله عنها) و ټولو بي بي گانو ته وويل چې پيغمبر (صلى الله

عليه وسلم) شاید نور هم په تکلیف سي له دې څخه چي د يوې بي بي له کور څخه د بلي بي بي و کور ته ورځي ، نو تاسي ټولي ديوې بي بي کور خوښ کړۍ چي دى مبارک په هغه کور کښي واوسي ، نو دوى ټولي د حضرت بي بي عائشې (رضي الله عنها) په کور راضي سولې ، نو د اسلام پيغمبر د حضرت ميمونې له کور څخه دباندې راووتئ په داسي حال کښي چي يو لاس مبارک يې د حضرت علي پر اوږو او بل لاس مبارک يې د حضرت فضل بن عباس پر اوږو باندي ايښئ ؤ او پښې مبارکي يې پر مخکه باندي پسي څکيدلې تر څو چي د حضرت عائشې و کور ته راغلي او په هغه ځاى کښي يې د مرض بستر وغوراوئ او ټولي بي بي گاني به هلته دده د خدمت دپاره ورتللې .

خو د اسلام د پيغمبر مرض وار په وار په شدت او په صعوبت او په زياتيدلو شروع وکړه او يو قسم ډيره لويه تبه و ده ه مبارک ته عارضه سوه .

حضرت عبد الله ابن مسعود فرمايلي دي چي د تبې په حال کښي ما دده مبارک پر مخ باندي لاس کښودئ نو په دونه اندازه دده مبارک مخ گرم ؤ چي ځما لاس تحمل د هغه حرارت نسوائ کولائ ، بيا د اسلام پيغمبر راته وفرمايل چي ځما دي په هغه ځدائ قسم وي چي ځما نفس دده په قدرت کښي دئ هيڅوک پر مخ د مخکي باندي نسته (يعني له مومنانو څخه) چي ده ته دي يو مرض يا کوم بل تکليف ورسپري مگر الله تعالى په دغه تکليف سره له ده څخه دده گناوي داسي رږوي لکه څنگه چي يوه درخته خپلي پاني تويوي .

حضرت أبوسعيد خدري (رضي الله تعالى عنه) هم د ابن مسعود په ډول د اسلام د پيغمبر د تبې سختوالى په يوه روايت کښي بيان کړئ دئ او بيا يې داسي فرمايلي دي چي د اسلام پيغمبر وماته وفرمايل چي د مصيبت او د تکليف په لحاظ د انبياؤ په ډول هيڅوک ندئ په تکليف سوئ او لکه څنگه چي د انبياؤ تکليف ډير وي اجر يې هم ډير دئ او انبياؤ په مصيبت او په تکليف دونه خوشحاله وي لکه څنگه چي تاسي په عطا او په بخشش سره خوشحاله کيږي (انتهى) .

هو ! د الله (جل جلاله) د لاري و محبانو ته او د الهي دربار و مقربانو ته چي د الله تعالى له طرفه زخمونه او تکليفونه رسپري نو مرهم يې بولي او رږ او درد عين عطا او کرم بولي .

قطعه :

المي کز برايي دوست کشم

راحت جان مبتلاي من است

زخم او مرهم است بر دل من

درد او شربت دواي من است

رباعي :

من خارغم اش بصد گلستان ندهم

خاک قدمش بآب حيوان ندهم

درد که مرا در غم او حاصل شد

آن درد بصد هزار درمان ندهم

د بشر بن برآء مور (رضي الله عنها) فرمايلي دي چي د اسلام و پيغمبر ته دده په مرض موت کښي ورغلم او ورته ومي ويل چي يا رسول الله ! د هيچا په بدن کښي مي دغه ډول سخته تبه نده ليدلې لکه څرنگه چي ستا په مبارک بدن کښي ده ! د اسلام پيغمبر راته وفرمايل چي دا په دې وجه ده چي ځما اجر هم ډير زيات دئ ، بيا يې راته وفرمايل چي اې د بشر موري ! ځما د مرض په باره کښي خلگ څه وايي ؟

ماورته وويل چي خلگ وايي چي دده مرض د ذات الجنب مرض دئ ، د اسلام پيغمبر راته وفرمايل چي د ذات الجنب د مرض په ډول مرض الله پاک د خپل رحمت او لطف له لاري پر انبياؤ باندي مسلط نه گرځوي ؛ ځکه چي دا ډول مرض د شيطان له همزاتو څخه پيدا کيږي او شيطان پر ما باندي هيڅ تسلط نسي پيدا کولای ، مگر ځما ځما مرض د هغو غوښو اثر دئ چي په زهرو ککړي سوي وې او ستا له ځويه سره مي په خيبر کي وخوړلې ، چي له هغه وخته په تدريج سره د هغو زهرو اثر ځما په بدن کښي تازه کيدئ تر څو چي و داسي اندازې ته راورسيدئ چي اوس ځما د ژوند او د حيات رگونه راپرې کړي .

علمائو فرمايلي دي چي الهي حکمت پدې کښي دا ؤ چي د اسلام پيغمبر له مرتبې د شهادت څخه هم برخورداره وگرځي .

صاحب د ﴿ روح الأرواح ﴾ ذکر کړيدي چي په دې کښي يو عجب الهي سر دئ چي د نبوت خاندان نوبت په نوبت جام د شهادت نوش کړ ، د اسلام پيغمبر او حضرت امام حسن د زهرو په سبب له شهادت څخه برخورداره سول او حضرت علي کرم الله وجهه او حضرت امام حسين بيا د برچې او د تيغ په ذريعه په شهادت ورسيدل .

قطعه :

چون چراغ دیدهء زهراء بکشتندش بزهر
زهرة را دل بر چراغ دیدهء زهرا بسوخت
چون روان کردند خون از قره العين رسول
چشم عيسى خون بباريد دل زهرا بسوخت

(روضه الشهداء و غيره .)

والسلام/

بسمه تعالی!!!

اللهم صل على سيدنا محمد و على آله و صحبه وسلم تسليما .

محترمو مسلمانانو! علماؤ د سير ذکر کړيدي چي حضرت رسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) خوارلس ورځي بيماره ؤ او په دغو ورځو کښي مختلفي واقعي او پيښي منځته راغلې چي يوه برخه د هغو زه وتاسي محترمو ته د ﴿؟﴾ روضه الشهداء ﴿؟﴾ او ﴿؟﴾ د روضه الأحباب ﴿؟﴾ و غيرهما په حواله دلته درته ذکر کوم .

اوله پېښه داوه چي په صحيح روايت سره له حضرت عائشې څخه روايت سوئ دئ چي دې مبارکي فرمايلي دي چي د حسن سيرت او د استقامت د منظر او په ناسته او ولاړه کښي د سکينې او د وقار په اعتبار و رسول (عليه الصلاة والسلام) ته ورته د فاطمې (رضي الله عنها) په ډول ما بل څوک ندئ ليدلئ ، کله چي به فاطمه د خپل پلار نبي کريم (صلى الله عليه وسلم) و حضور ته راغله ، نو سرورکائنات به ورته ولاړ سو او ودې ته به متوجه سو او دا مبارکه بې په خپله مبارکه خوله مچ کړه او پر خپل ځای بې کښېنوله او کله چي به د اسلام پيغمبر ددې و کور ته ورغلئ نو دې به هم له ده مبارک سره همدغه ډول کول .

دمرض موت په جريان کښي د اسلام پيغمبر و فاطمې ته يو څوک وليږئ او را وې غوښتله ، نو کله چي فاطمه راغله ده مبارک مرحبا ورته وويله او له خپل بغل سره يې کښېنوله ، د پدري شفقت او د جار او قربان له مراسمو څخه وروسته يې په خفي ډول ودې ته يو څه وويل ، دې وژړل ، بل وار يې بيا يو څه ورته وويل ، دې وخنډل .

حضرت عائشه فرمايي چي ما له دې څخه ددې د ژړا او بيا د خندا او د مبارک (صلى الله عليه وسلم) د خفيه خبري په اړه پوښتنه وکړه ، خو فاطمې هغه مهال و عائشې ته کوم جواب ورنکړ ، په وروسته وختو کښي يې بيا دغه راز ودې ته ښکاره کړ او ورته وې ويل چي د اسلام پيغمبر اول ځل و ماته وويل چي په تيرو کلو کښي به حضرت جبرئيل د قرآنکريم د درس دپاره وماته په کال کښي يو ځل راتلئ او سرکال دوه ځله راغلئ ، نو زه فکر کوم چي لکه چي اجل مي رانژدې سوئ دئ او زما په زړه کښي هم و عالم قدس ته د تللو شوق او مينه غالبه سوېده او نژدې ده چي له دې فاني دنيا څخه به زه ولاړ سم نو دغه يو څو ورځي ځما صحبت غنيمت وگڼه تر څو چي دي طاقت وي له ما څخه مه جلا کيږه ، فاطمه فرمايي چي له اوريدلو ددې خبري څخه په ډير وحشت کښي ولويدم او تر سترگو مي اوښکي راجاري سوې او ومي ژړل ، کله چي خپل مهربانه پلار پيغمبر د اسلام ځما حال وليدئ نو بيا يې و خپل ځان ته ښه ورنژدې کړم او په پټه يې راته وويل چي اي لوري! غم مه کوه زه پر تا باندي د خوشحالي او مسرت دوه زيري کوم :

اول : زيرئ دادئ چي په جنت کښي به ته د ټولو مؤمنو ښځو سرداره يې ، دوهم : زيرئ دادئ چي ځما په اهل بيت کښي به تر ټولو دمخه ته په ما پسي راسې ، او بيا يې راته وويل چي اي فاطمې! جبريل و ماته وويل چي په ټولو

مسلمانانو ښځو کښي به يوه داسي ښځه وي چې دونه ډيره اولاده دي ولري لکه ځونه اولاده چې به و فاطمې ته الله (جل جلاله) ورکوي، نو اې فاطمې! صبر او برداشت ستا هم بايد تر نورو ښځو کم نه وي.

د اسلام پيغمبر دا خبر ځکه و فاطمې ته وکړه چې له داسي پلار څخه د فاطمې غوندي لور محرومه کيدل څه اسانه خبره نه وه، ددې په وجه چې د کوم غم او درد توقع کيدله د هغه تحمل او برداشت اسانه کار نه و، نو د اسلام پيغمبر قبل الوقوع لا و خپلي مبارکي لور ته د صبر او د برداشت تلقين ورکړ.

نظم:

روزي که چشم ما ز جمالت جدا بود

چندانکه چشم کار کند اشک ما بود

گفتي دل که فارغ و صابر بود که راست

در دور دل بري چو تو اينها که را بود

او دوهمه واقعه دا پېښه سوه چې کله چې د رحمة العالمين پيغمبر مرض بيخي شديد او سخت سو نو ده مبارک و فرمايل چې اوه مشکه له اوو څاهانو څخه ډک کړی او په داسي حال کښي چې سرونه ددغو مشکو له ډکولو وروسته نه وي خلاص سوي، ددغو اوو سرو مشکو اوبه پر ما باندي توی کړی ښايي چې بدن مي يو څه سپک سي او دباندي ورووزم او وځلگو ته وصيت وکړم.

وروسته له دې چې د اسلام د پيغمبر دغه فرموده تر سره کړه سوه نو ده مبارک ته يو څه بدني خفت او راحت حاصل سو او دباندي راووتی او له أصحاب کرامو سره يې لمونځ وکړ او بيا يې خطبه شروع کړه، د خدای حمد او ثنا يې وويله او د احد د شهيدانو دپاره يې د مغفرت دعا وکړه او و أصحاب کرامو ته يې وفرمايل چې د مدينې منوري انصار ځما د سر ځلگ دي، زه و دوی ته په هجرت راغلی يم او دوی وماته ځای راکړی دی، د دوی د نيکانو به عزت کوی او د دوی تر بديو به ورتيری ماسوی له حدودو د الله (جل جلاله).

همدارنگه يې د مهاجرو په باب و انصارو ته او د انصارو په باب يې و مهاجرو ته توصيه او سپارښ وکړ او علی الخصوص يې د قريشو په باره کښي خبري وکړي.

همدارنگه روايت دی چې د مرض په ورځو کښي د اسلام پيغمبر په داسي حال کښي چې فضل بن عباس تر لاس نيولی و او سر مبارک يې په يوه ټوکر تړلی و و مسجد نبوي ته راغلی او پر ممبر باندي کښينستی او و حضرت بلال ته يې وفرمايل چې پر ځلگو باندي رغ وکړه چې ټول سره راسي چې زه خپل اخيري وصيت ورته وکړم، حضرت بلال

د مدینې منوري په بازارو او کوڅو کښي نعرې وکړې تر څو چې ټول خلگ و مسجد نبوي ته راغلل ، بیا د اسلام پیغمبر په یوې ډیرې تاثیر ناکي او بليغي خطبې شروع وکړه او وأصحابو ته یې وفرمايل چې تاسي ټول پوه سۍ چې ځما أجل رانژدې سوئ دئ ، دا اوس اوس زه خپل ځان داسي وينم چې تاسي له ما څخه جلا سوي ياست او زه له تاسي څخه جلا سوئ يم ، کله چې له ما څخه جلا سۍ نو په زړو سره له ماڅخه مه جلا کيړۍ او مه پخپل منځ کښي په زړو کي سره جلا کيړۍ ، اې خلگو ! هيڅ داسي پیغمبر و دنيا ته ندئ راغلئ چې په دنيا کښي دي هميشه پاته سوئ وي (يعني ماسوۍ له حضرت عيسی او له ځينو نورو پیغمبرانو ، چې هغه هم په معتاد ډول په دنيا کښي هستوگه نلري) نو زه به څنگه په دنيا کښي هميشه پاته سم او ماته د الله (جل جلاله) د لقاء اشتياق پيدا سوئ دئ .

لکه چې د اسلام د پیغمبر يو حديث دئ چې : **❖ من أحب لقاء الله أحب الله لقاءه . ❖**

او همدارنگه یې و أصحابو ته وفرمايل چې اې أصحابو ! زه تاسي لره څنگه پیغمبر وم ؟ ایا جهاد مي له تاسي سره د کافرانو په مقابل کښي ندئ کړئ ؟ ایا (يعني په لاره د جهاد کښي) ځما غاښونه ندي مات سوي ؟ ایا په دغه لاره کښي مي مخ د کفارو په برچو سره په وينو ندئ سور سوئ ؟ ایا قسم قسم تکليفونه مي ندي کش کړي ؟ ایا د خپل قوم د جاهلانو سختۍ مي ندي زغملي ؟ ایا د لوړي په سبب مي په خپل نس پسي ډبري ندي تړلي ؟ !!

أصحابو ورته وويل چې يا رسول الله ! په تحقيق سره د خدای په لار کښي تا د هر قسم تکليفو په مقابل کښي صبر او برداشت کړئ دئ .

اې د خدای رسوله ! دا ته وې چې حقه لار دي و مور ته را وښودله .

اې د خدای رسوله ! ستا د مبارک ذات په طفيل مور د پيړيو پيړيو له شرک ، کفر او بت پرستۍ څخه نجات پيدا کړ .

اې د خدای رسوله ! ستا د بې مثاله توجه او دعوت په وجه مور له رزيلو او خبيثو أخلاقو څخه پاک او په ښو أخلاقو سره مشرف کړه سولو .

اې د خدای رسوله ! ستا په برکت ځمور له منځو څخه د پېړيو پېړيو دښمنۍ ولاړې او په اسلامي اخوت او وحدت څخه الله تعالی موږ برخورداره کړو ، الله (جل جلاله) دي و تاته د دغو ټولو نبوي اجراءاتو نيکه او غوره بدله درکړي .

د اسلام پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل چي و تاسي دي هم الله پاک د خير جزا درکړي (يعني ددې په بدل کښي چي ځما دعوت تاسي قبول کړ او مومنان سولاست او بيا مو په ډيره فوق العاده او بې مثاله طريقه سره ځما د ژوند تر اخيري نيتې پوري زندگي ځما په طاعت او فرمانبرداري کښي تيره کړه .

(روضة الشهداء و غيرهه.)

بسمه تعالی!!!

اللهم صل على سيدنا محمد و على آله و صحبه وسلم تسليما .

محترمو مسلمانانو ! له واقعاتو څخه د مرض موت د پيغمبر د اسلام (صلى الله عليه وسلم) بله واقعه دا وه چي حضرت أم سلمه (رضي الله عنها) د رسول الله (صلى الله عليه وسلم) د سر و بالښت ته راغله او د اسلام د پيغمبر مبارک شونډان ښوریدل ، حضرت أم سلمه فرمايي چي ما ددې دپاره دده و مبارکي خولې ته غوږونه ورنژدې کړل چي دده مبارک له خولې څخه هغه څه واوړم کوم چي دى يې وايي ، نو له ده مبارک څخه مي واوړيدل چي داسي يې ويل :

اې پروردگاره ! ځما امت د دوړخ له اور څخه خلاص کړه او د قيامت د ورځي حساب پر دوى باندي اسانه کړه .

بيا ما پوښتنه ورڅخه وکړه چي اې د خدای رسوله ! صحت مبارک دي څنگه دى ، څه حال دي دى ؟

ده مبارک راته وفرمايل چي اې أم سلمې ! له ما څخه رخصت اخستونکې سه ؛ ځکه نژدې ده چي بيا به ځما رغ نه واوړي ، په دې وخت کښي ناڅاپه حضرت علي راغلی او د اسلام و پيغمبر ته يې وفرمايل چي يا رسول الله په خوب کښي مي وليدل چي يوه زغره مي اغوستې وي ، ناڅاپه دغه زغره له ما څخه جلا سي او زه بې زغري پاته سم .

د اسلام پيغمبر ورته وفرمايل چي اې علي ! هغه زغره زه يم چي ستا پناه گاه وم ، اوس هغه وخت رانژدې سوئ دى چي زه به له دنيا څخه رحلت وکړم او ته به تنها پاته سې ، اې علي ! له ما څخه وروسته به ډير مکروه کارونه او تکليفونه و تاته ورسپري ، نو بايد چي ته تنگدلي ونکړې او د صبر لار غوره کړې او کله چي ووينې چي خلگ دنيا غوره کوي نو بايد ته آخرت غوره کړې او په دې پوه سه ! چي د قيامت په ورځ به د حوض کوثر پر غاړه باندي تر هر چا له مخه ته له ما سره يو ځای کيږي .

بيا ناڅاپه فاطمة الزهراء راغله او د اسلام و پيغمبر ته يې عرض وکړ چي يا رسول الله ! خوب مي ليدئ چي د قرآنکريم يوه ورکه راسره وي او له هغې ورقي څخه قرآنکريم وايم ، ناڅاپه دغه ورکه له ما څخه غائبه سي .

د اسلام پيغمبر د خپلي گراني لور د خوب په جواب کښي وفرمايل چي اې فاطمې ! هغه ورکه زه وم چي نژدې ده چي ستا له سترگو څخه به غائب سم او ته به له ما څخه پاته سې .

په دې منځ کښي حضرت امام حسن او حضرت امام حسين دواړه راغلل او وده مبارک ته يې وويل چي اې ځمور مبارک نيکه ! مور دواړو يو ډول خوب ليدلئ دى چي هغه دادئ چي يو تخت په هوا کښي ځي ، روان وي او مور تر هغه تخت لاندي لوڅ سروونه روان وو .

د اسلام پيغمبر ورته وفرمايل چي هغه تخت ځما تابوت او جنازه ده چي خلگ بې واخلي او تاسي به لوڅ سرونه تر هغه لاندي روان ياست .

حضرت أم سلمه فرمايي چي د اسلام د پيغمبر له دغو تعبيرو څخه په اهل بيت كښي چغي او بغاري شروع سوې او د اهل بيتو زړو د اسلام د پيغمبر د فراق له غمه ، د غم او د درد په سكروټو كبايدل شروع كړل .

غزل:

جازه در آتش است که جانان هميرود

سيلاب خون ز ديدهء گريان هميرود

يعقوب را ز يوسف خود دور ميكند

خاتم بيرون ز دست سليمان هميرود

آدم وداع سايهء طوبي هميكند

خضر از کنار چشمهء حيوان هميرود

دردا که گوهريست گران مايه صحبتش

دشوار دست داده وآسان هميرود

همدارنگه روايت دئ چي د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) تر وفات درې ورځي له مخه حضرت جبريل (عليه السلام) د اسلام و پيغمبر ته راغلي او ورته وې ويل چي الله (جل جلاله) پرتا باندي سلام وايي او زه يې وتاته راوليرلم او په دې كي مقصد اعزاز او اكرام ستا مبارك دئ ، سره له دې چي الله تعالى په هر څه عالم دئ خو ستا د اعزاز لپاره الله پاك ستا د حال پوښتنه كوي چي څرنگه يې ؟

د اسلام پيغمبر ورته وويل چي ځما حال دادئ چي پريشانه يم او دردمند او غمجن يم ، بله ورځ بيا جبريل ورته راغلي او ذكر سوې خبر يې ورته وكړه ، د اسلام پيغمبر بيا هغه پومبني جواب وركړ ، په دريمه ورځ ملك الموت او يوه بله پرشته چي اسماعيل يې نوم ؤ چي پر داسي زرو پرشتو باندي دغه اسماعيل حاكم ؤ چي په دغو زرو پرشتو كښي د هري پرشتې بيا زر نوري پرشتې تر حكم لاندي وې ، د اسلام د پيغمبر ودروازې ته راغلل ، حضرت جبريل

د اسلام و پيغمبر ته وفرمايل چي عزرائيل و دروازې ته ولاړ دئ او اجازه غواړي او تر تا له مخه يې له هيچا څخه دده د روح د قبضولو اجازه نده غوښتي او نه بې وروسته له تا څخه له هيچا څخه وغواړي ؟

جناب رسول كريم (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل چي اي جبرئيله ! اجازه وركړه چي راسي ، كله چي عزرائيل (عليه السلام) رغلي او د سلام اچولو سنت يې ادا كړ نو يې د اسلام و پيغمبر ته وفرمايل چي الله پاك زه وتاته راليرلي يم او حكم يې راته كړئ دئ چي ستا د فرمان مطابق به كار كوم ، نو ستا اختيار دئ چي ستا د مباركي روح د قبضولو اجازه راکوې چي و عالم علوي ته يې يوسم او كې نه راکوي نو به زه بيرته ولاړ سم ، د اسلام پيغمبر د جبرئيل و طرفته وكتل ، جبرئيل ورته وويل چي الله تعالى ستا د لقاء مشتاق دئ ، نو د اسلام پيغمبر وفرمايل چي زه هم د الله (جل جلاله) د لقاء مشتاق يم او ملك الموت ته يې وويل چي په خپل كار مشغول سه .

نظم:

تو باز ذروهء نازي مقيم پردهء رازي

قرارگاه چي سازي درين نشيمن فاني

تو مرغ عالم قدسي حريف مجلس أنسي

دريغ باشد اگر تو درين مقام بماني

محترمو مسلمانانو ! د ملك الموت د اجازې غوښتلو يا وده ته د اجازې وركولو په ارتباط به ډير مفصل بيان په راتلونكې برخه كښي درته راسي .

(روضة الشهداء و غيرهه.)

بسمه تعالی!!!

اللهم صل على سيدنا محمد و على آله و صحبه وسلم تسليما .

له حضرت ابن عباس (رضي الله عنه) څخه روايت دئ چې د اسلام د پيغمبر د وفات په ورځ الله (جل جلاله) و ملك الموت يعني حضرت عزرائيل ته حكم وكړ چې ځما و حبيب حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) ته ورسه ، خو له دوو خبرو سره ډير خيال كوه : اول دا چې دده و كور ته بې اجازې دده و رداخل نسي او دوهم داچې بې اجازې دده ، دده روح قبض نكړي .

د الهي حكم مطابق ملك الموت سره له زرهاؤ پرشتو د اسلام د پيغمبر و كور ته راغلي او د الله تعالی له طرفه د عزرائيل په لاس كښي يو خط هم ؤ ، بيا حضرت عزرائيل د يوه اعرابي او صحرايي په شكل كښي دده مبارك د كور دباندي ودریدئ او داسي يې وويل : السلام عليكم أهل بيت النبوة و معدن الرسالة و مختلف الملائكة .

بيا يې وويل چې و ماته اجازه راكړۍ چې و حجرې مباركي ته درسم ؛ ځكه له ډيره ليري ځايه څخه راغلي يم !

حضرت فاطمې ورته وويل چې في الحاله د ملاقات موقع نده برابره ، د اسلام پيغمبر په خپل شان او حال مشغول او مصروف دئ !

حضرت عزرائيل دوهم ځل بيا اجازه وغوښتله ، بيا د فاطمې له لوري منفي جواب وركړ سو ، دريم ځل حضرت عزرائيل بيا غوښتنه د اجازې وكړه او په دوني لوړ او هيبتناك اواز سره يې وكړه چې هر څوك چې د اسلام د پيغمبر په كور كښي وو له هيبت او ويري څخه ولرزيدئ ، په دغه وخت كښي د اسلام پيغمبر يو څه په هوبښ كي راغلي او سترگي مباركي يې خلاصي كړې او وې فرمايل چې څه پېښه ده ؟

حضرت فاطمې ورته وويل چې يارسول الله ! يو نابنده سړئ چې په ډير هيبتناك او نادر شكل كښي دئ دباندي ولاړ دئ ، درې واړه يې اجازه وغوښتله او ما عذر ورته پيش كړ خو دى ځما و خبري ته غوړ نه نيسي ، د اسلام پيغمبر ورته وفرمايل چې اې فاطمې ! دا داسي سړئ دئ چې د دنيا ټول لذتونه او خوندونه له سړي څخه اخلي ، دا داسي څوك دئ چې د سړي ټولي ارزوگاني او مطلبونه له خاورو سره برابروي ، اې فاطمې ! دا هغه شخص دئ چې ډلي جماعتونه او د يوه مجلس خلك سره جلا كوي ، اې فاطمې ! دا هغه الهي استازئ دئ چې كوچني ماشومان يتيمان او ښځي كوندپانيي گرځوي ، دا داسي څوك دئ چې بې كيلې او چاڼي ددروازې قلفان ورته خلاصيري او بې وسلې له سړي څخه روح وړي ، كه دروازه ورته وتړله سي پر ديوال باندي و كور ته وراوړي ، اې فاطمې ! دا ملك الموت دئ ، دا عزرائيل دئ چې تا بې پلاره كوي او ستا د داسي قدرمند پلار د روح د قبضولو دپاره راغلي دئ ، اې فاطمې ! دا ځمور د احترام په وجه په دروازه كښي ولاړ دئ او اجازه غواړي ، ورنه دا عزرائيل بولي چې اجازه غوښتل دده عادت ندئ ، ورسه ! دروازه ور خلاصه كړه .

حضرت بي بي فاطمه په چغو او په بغارو ودروازې ته ورغله او عزرائيل ته يې دروازه ور خلاصه كړه او بيرته راغله د خپل مبارك پلار حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) و غيږي ته ورو لوبدله ، په دغه وخت كښي لير ساعت د اسلام د پيغمبر سترگي مباركي پتي سوې او د اهل بيتو داسي گمان سو چي لكه چي رحمة اللعالمين رسول له دنيا څخه رحلت وكړ ، فاطمة الزهراء د : ❖ يا ابتاه ! ❖ يعني اي بابكه اي بابكه ! نعرې شروع كړې ، خو د خپل پلار له لوري هيڅ جواب ورنكړ سو ، بيا يې د ژړا په حال كښي داسي وويل :

چي اي پلاره ! ځما روح دي تر تا قربان سي يو ځل خو لا راته وگوره او يو خبره خو لا راسره وكړه !!!

د اسلام پيغمبر خپلي مباركي سترگي روڼي كړې او وفاطمې ته يې وفرمايل چي اي ځما لوري ! مه ژاره د عرش حمله پرستي ستا د چغو په وجه په بغارو سوې ، او بيا يې ددې مباركي له مخ څخه په خپل لاس ددې اوبښكي وړپاكولې او د خوشحالي خبري يې ورته كولې او داسي دعا يې فرمايله چي اي پروردگاره ! ځما و گراني لور فاطمې ته ځما په مفارقت او جدايي كښي صبر وروبخښه ، بيا يې ودې مباركي ته وفرمايل چي كله چي ځما روح قبض كړه سي نو ❖ انا لله وانا اليه راجعون ❖ ووايه .

په دې وخت كښي د اسلام د پيغمبر ټولي بي بي گاني حاضري سوې او د اسلام پيغمبر و دوى ته په تقوى او طاعت سره وصيت وكړ او بيا يې حسنين په ډير تلوار راوغوښتل ، حسنين لوڅ سرونه په چغو او په بغارو د خپل نيکه وكور ته په منډه راغلل او سلام يې ووايه او د اسلام د پيغمبر ويغل ته كښينستل ، كله چي يې د خپل نيکه حال وليدئ نو په چغو سر سول تر داسي اندازې پوري چي هر چا د دوى ژړا اوريدله هغه په بغارو كيدئ ، او دا ددې ځاى ؤ چي ټول اهل زمين او ټول اهل اسمان او جنياټ او پرستي د سرور كائنات په مصيبت كښي په ژړا ول .

نظم :

دوستان روز وداع است فغان درگيريد

دل بيك بارگي از جان و جهان بر گيريد

شمع خورشيد باه سحر بنشانيد

وز تپ سوز جگر باري ديگر درگيريد

په ❖ مقتل نورالائمة ❖ كښي راغلي دي چي د اسلام پيغمبر په پټه او په خفيه له خپل ځان سره د حسنينو په باب كښي داسي ويل چي زه نه پوهيږم چي جفاكاران د اُمت ځما به له تاسي سره څه وكړي ؟ حسنينو و خپل مبارك نيکه ته په ژړا ژړا وويل چي له تا څخه وروسته به ځمور ماوى او پناه گاه څوك وي او څوك به ځمور غمگساري او دلنوازي كوي ، او حضرت بي بي فاطمې وويل چي اي بابكه ! كه ما ته يو غم او درد راپيښ سو نو له تا څخه وروسته بې زه و چاته وايم او كه حسنين د يو شي ارزو وكړي چي ته نه يې نو څوك به د دوى ناز واخلي .

اې د غريبانو غمخور نبي! اې د يتيمانو نازونكي نبي! اې د بېچاره ۋ او بې كسانو پناگاه او دستگير پيغمبره! ستا په فراق كښي به زه د صبر كولو طاقت څنگه ولرم او بې له ليدلو ستا څخه به زه خپل ژوند او زندگي څنگه تيروم .

نظم:

درغم آباد جهان بې يار بودن مشکل است

غم ز حد بگذشت بې غمخوار بودن مشکل است

رفت دلدار دل خون گشته را با خود ببرد

اې عزيزان! بې دل و دلدار بودن مشکل است

روايت دى چې ځني له خواصو د اصحاب كرامو د حضرت رسول اكرم د حجرې مباركي ودروازې ته ولاړ ول ، كله چې د حسنينو چغاري او بغاري واورېدلې نو دوى مباركانو هم په چغو پيل وكړ ، د اسلام پيغمبر چې د خپلو اصحابو ژړاوي واورېدلې نو دى مبارك هم په ژړا سو او وې فرمايل چې پر خپل اُمت باندي د رحم او د شفقت له وجي ژاړم چې ايا وروسته له ما څخه به د دوى حال و كومي درجې ته ورسېږي .

وروسته د اسلام پيغمبر حضرت علي راطلب كړ ، كله چې حضرت علي راغلى نو د اسلام پيغمبر هغه وصيتونه و ده ته وكړل كوم چې دده مبارك په زړه كښي ول .

حضرت علي (كرم الله وجهه) فرمايلي دي چې په دغه وخت كښي زر قسمه علمونه د اسلام پيغمبر وماته راوښودل چې له دغه هر قسمه څخه د زرو نورو قسمو د علم دروازې پر ما باندي خلاصي سوې .

وروسته حضرت عزرائيل د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) و حضور ته تشرېف راوړ ، وروسته له ويلو د السلام عليك أَيها النبي! څخه يې د الله تعالى و رسول ته عرض وكړ چې الله پاك پر تاباندي سلام وايي او وماته يې داسي حكم كړئ دى چې ستا مباركه روح قبض كړم ، خو په دې شرط چې ستا اجازه وي .

د اسلام پيغمبر ورته وفرمايل چې اې ملك الموت! تر هغه پوري ځما روح مه قبضوه چې ځما ورور جبريل راځي ، ملك الموت ورته وويل چې زه ستا په دې خبره كښي تابعدار يم .

وروسته الله (عز وجل) و خازن ته د دوږخ چې مالك نومېږي وفرمايل چې ځما د حبيب حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) مطهره او پاكه روح و اسمان ته راځي نو پدې وجه د دوږخ اور مړ كړه ، او دارنگه يې د جنت و خازن ته چې رضوان نومېږي وويل چې د سيدالأنبياء (صلى الله عليه وسلم) د مقدسي روح دپاره جنت بنائسته كړه ، او

همداراز د جنت و حورو ته حکم وکړ سو چې خپل ځانونه سنگار کړی چې ځما د حبیب روح درځي او و ټولو پرشتو ته د عالم ملکوت حکم وکړ سو چې په استقبال کي د روح د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) صف صفا ودریږی .

وروسته الله (جل شانہ) و جبریل ته حکم وکړ چې د جنت یو دستمال درسره واخله او ځما و حبیب ته ځان ورسوه ، حضرت جبریل په ژړا ژړا د اسلام د پیغمبر و حضور ته راغلی ، د اسلام پیغمبر ورته وفرمایل چې ای ځما دوسته په داسي سخت ساعت کښي دي زه تنها پرې ایښی يم !

جبریل ورته وویل چې تر اوسه پوري ستا په خدمت مشغول وم او اوس مي داسي د خوشحالی خبري هم درته راوړي دي چې ستا له مرضي سره مطابقي او وتاته محبوبي دي ، د اسلام پیغمبر ورته وفرمایل چې هغه کومي خبري دي ؟

حضرت جبریل ورته وویل چې : ﴿ ان النيرانَ قد أخدمتَ والجنانَ قد زخرفتَ و الحورالعین قد تزینتَ و الملائکة قد صفتتَ بقدم روحک . ﴾

د اسلام پیغمبر و حضرت جبریل ته وفرمایل چې داخو ډیر نیک زیري دي مگر ماته داسي خبر وکړه چې ځما سترگي په روښانه سي او زړه مي په خوشحاله سي !

حضرت جبریل ورته وفرمایل چې پر ټولو انبیاء او د دوی پر امتو باندي جنت تر هغه پوري حرام دی چې ته او ستا امتیان ور داخلېږي ، د اسلام پیغمبر بیا ورته وفرمایل چې تر دغه یو بل غټ د خوشحالی زیری راباندي وکړه !

حضرت جبریل ورته وفرمایل چې یا رسول الله ! دا خبره فیصله سوېده چې د حشرگاه پر میدان به د شفاعت تاج او خول تر هر چا له مخه ستا پر مبارک سر باندي ایښودل کیږي ،

د اسلام پیغمبر بیا ورته وفرمایل چې ای جبريله ! داسي خبر راته وکړه چې ځما له زړه څخه د ملالت او د خفگان غوټي خلاصي کړي !

حضرت جبریل ورته وفرمایل چې ای مقتدی د انبیاء او د رسولانو ! راته ووايه د کوم شي په غم کښي یې او په کوم شي فکر مند یې چې دغو ټولو خبرو ستا له مبارک زړه څخه هغه غم او فکر لیري نکړ ؟

د اسلام پیغمبر ورته وفرمایل چې له ما سره فکر او غم د اُمت دی چې وروسته له ما څخه به د دین زده کړه دوی له چا څخه کوي ؟ د رمضان د مبارکي میاشتي روژې به چې زه نه يم په څه ډول دوی نیسي او د حج مراسم به په څه ډول تر سره کوي او د آخرت په ورځ به د دوی انجام او عاقبت څنگه کیږي ؟

حضرت جبریل ورته وفرمایل چي اې سروره ! زړه مبارک دي خوشحاله کړه په دنیا کښي به الله پاک ستا امتیان پخپله ساتنه سره دروساتي او د قیامت په ورځ به دونه امتیان ستا په لمن کښي الله تعالی دروبخښي چي ته به په خوشحاله سپی!!!

د اسلام پیغمبر وفرمایل چي اوس مي نو زړه خوشحاله سو او سترگي دي راروښانه کړې .

له دې څخه وروسته رحمة اللعالمین رسول و ملک الموت ته د روح د قبضولو اجازه ورکړه ، ملک الموت دده مبارک د روح په قبضولو شروع وکړه ، په دغه وخت کښي د اسلام پیغمبر د خپلي خوني و بام ته کتل او لاس مبارک یې پورته کوی او د **بِالْفِیْقِ الْعَلِیِّ** الفاظ یې ویل .

چي یو ناڅاپه دده مبارک مطهره روح قبض کړه سوه او و عالم الوصال ته یې کوچ او ارتحال وکړ .

مثنوي:

رفت آن طاوس عرشي سوي عرش
چون رسید اندر مشامش بوي عرش

شاه بازي اين قفس درهم شکست
رفت خوش بر ساعد سلطان نشست

نظم :

شعلهء آتش تو جان میسوزد
وز فراق تو دل پیر و جوان میسوزد
این چه در دست کزو خون بجگر میریزد
وین چه سوزاست کزو جان و جهان میسوزد
شرح این غم چه نویسم که قلم میشکند

وصف این حال چه گویم که زبان میسوزد

محترمو مسلمانانو! د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د غسل، تکفین او د جنازې د لمانځه په اړه بیان او دارنگه د أصحاب کرامو غبرگون د ده مبارک د فراق په وجه او دارنگه د اسلام د پیغمبر د ځینو مهمو وصیتونو ذکر به په راتلونکي برخه کښي انشاءالله درته راسي.

(مدارج النبوت، روضة الشهداء و غیره.)

بسمه تعالی!!!

اللهم صل على سيدنا محمد و على آله و صحبه وسلم تسليما .

محترمو مسلمانانو! په دې برخه كښي ځني خبري چي دجناب سرور كائنات (صلى الله عليه وسلم) په مرض موت كښي رامنځته سويدي اوپه تيرو برخو كښي يې ما ذكر نه دئ درته كړئ درته ياداوري كوم او نور د هغو خبرو په باب وضاحت درته كوم دكوموچي مي دتيري برخي په اخير كښي وعده درسره كړې وه .

۱) : (خبر داده چي ځينوعلماوو ذكر كړيدي چي داسلام پيغمبر چي ومديني منورې ته دحجة الوداع دسفرڅخه لا نه ؤ رارسيدلئ د بغل درد ورعارض سو ترداسي اندازې پوري چي له دغه دردڅخه په تكليف سو ، چي ديارلس لمونځونه يې په داسي ډول وكړل چي امام د لمانځه به حضرت ابوبكر ؤ اوده مبارك به په ابوبكر پسي اقتداء كوله بيا دصغري دمياشتي په اخر كښي دچهارشنبې به ورځ دحضرت ميموني رضي الله عنها په كور كښي دسردرد اوتبه ورولاړه سوه.

۲) : (داسلام پيغمبر و حضرت بي بي عائشې ته په مرض الموت كښي اطلاع وركړه چي دربيع الاول په مياشت كښي به زه له دې ددنيا څخه رحلت كوم ، دحضرت عائشې په زړه نو يوازي الله (جل جلاله) خبر ؤ چي له اطلاع سره سم به څه قسم حالات ددې په زړه مسلط سوي وي.

۳) : (دمرض الموت په جريان كښي داسلام پيغمبر يووخت په تاكيد سره داحكم وكړچي ابوبكرته وواياست چي وځلگوته لمونځ وركړي يعني زه دمرض دشدت په وجه ددې نه يم چي وځلگوته په جماعت لمونځ وركړم

داسلام دپيغمبر (صلى الله عليه وسلم) له دې كار څخه چي ده به په حضرت ابوبكر پسي د جماعت لمونځ وكړ او دارنگه ده له دې حكم څخه چي ذكر سو اهل السنة والجماعت دغه مسئله راايستلې ده چي احق په خلافت سره د اسلام له پيغمبر څخه وروسته حضرت ابوبكر الصديق ؤ ، ددې مسئلې نور دلائل هم سته چي د ځنو ذكر به د بل بيان په ضمن كښي درته راسي على أنوف أهل التشيع.

۴) : (د مرض موت په جريان كښي يو وخت د اسلام پيغمبر په مسجد نبوي كښي و اصحاب كرامو ته د خپل وصيت په سلسله كښي وفرمايل چي اي ځما اصحابو! اي ځما وروڼو! زه ستاسي په منځ كښي د پيغمبر په حيث واوسيدم او كومه وحې چي به حضرت جبريل (عليه السلام) د الله (جل جلاله) له طرفه وماته راوړله نو هغه به مي و تاسي ته ويله ، كوم څه چي حلال دي په هغه به مي امر درته كاوئ او كوم څه چي حرام دي له هغه څخه به مي تاسي منع كولاست ، ټول اصحاب په چغو او په بغارو سول ، حتى ځينو علماؤ فرمايلي دي چي له ډيري نفستنگۍ څخه يې خپلي جامې خپرلې او پر خپلو سرو باندي يې خاوري اچولې .

په دې جريان كښي حضرت أبوبكر د اسلام و پيغمبر ته عرض وكړ چي يارسول الله ! ما نن شپه يو خوب وليدئ هغه دا ؤ چي د حضرت عائشې له سر څخه ټكړئ او پورنئ و هوا ته پورته سي .

د اسلام پيغمبر وده ته د خوب معنی په دې ډول ورکړه چي کوم چا چي دغه خوب ليدلئ دئ معنی يې داده چي دده ؤوم به له دې دنيا څخه رحلت وكړي ، بيا حضرت عمر عرض وكړ چي اې د خدائ رسوله ! ما هم نن شپه په دې ډول خوب وليدئ چي عدل مي مات او شكسته سي ، داسلام پيغمبر ورته وفرمايل چي اې عمره ! عدل د تمام جهان زه وم كله چي زه له دې جهان څخه ولاړ سم نو ستا عدل به مات سي ، بيا حضرت عثمان عرض وكړ چي يارسول الله ! ما هم نن شپه خوب وليدئ چي يوه ورقه د قرآنكريم په هوا الوټې وي ، د اسلام پيغمبر ورته وفرمايل چي اې عثمانه ! هغه ورقه د قرآن زه يم ، كله چي زه رحلت وكړم نو د وحي سلسله به ختمه سي .

محترمو ! د اهل بيت د خوبو بيان مي په تيرو برخو كي درته ذكر كړئ دئ .

٥(: د اسلام پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) چي د ځكندن او د نزع په حال كښي كومي كلمې ويلې هغه په دې شرحه وې :

اول : اللهم أعني على سكرات الموت ؟ و في رواية ؟ على منكرات الموت . ؟

دوهم : لا إله الا الله إن للموت سكرات . ؟

دريم : اللهم رب اغفر لي و ألقني بالرفيق الأعلى . ؟

٦(: چي د اسلام پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) چي كله و دنيا ته تشریف راوړئ نو اوله خبر چي ده په دنيا كي كړېده نو هغه دا وه :

الله أكبر كبيراً والحمد لله كثيراً و سبحان الله بكرة و أصيلاً .

او ځينو علماؤ فرمايلي دي چي هغه : الله أكبر ؟ و .

دا كلمې ده مبارك د شيرخوري په وخت كښي ، هغه وخت وويلې چي حضرت حليمې سعديې اول ځل وده مبارك ته تئ وركوئ .

او اخيري الفاظ دده مبارك په دنيا كښي ؟ الرفيق الأعلى ؟ وو .

٧(: د اسلام پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د مرض موت په جريان كښي و خلگو ته په خطاب كښي وفرمايل چي له دې دنيا څخه ځما دتللو وخت رانژدې سوئ دئ ، د هر چا كه پر ما باندي حق پاته وي نو دلته دې په دنيا كښي

له ما څخه واخلي ، په دې وخت كښي يوه نفر وويل چي اې د خدائى رسوله ! ځما پر تا باندي درې درهمه باندي دي !

د اسلام پيغمبر وفرمايل چي زه د چا تكذيب نكوم او نه و چاته قسم وركوم ، دغه درې درهمه دي له كومه رويه پر ما باندي دي ؟

دغه سړي ورته وويل چي يو وخت يو مسكين تيريدى تا و ماته وويل چي درې درهمه ودغه مسكين ته ورکه او بيا ما هغه درې درهمه وركړل ، مگر تا بيا وماته رانكړل !

د اسلام پيغمبر و حضرت فضل ته وفرمايل چي ودغه سړي ته درې درهمه وركړه .

په سير كښي د امام شهيد ، امام اسماعيل خوارزمي او په ﴿ روضة الإسلام ﴾ كښي د قاضي سيدالدين راغلي دي چي په دغه مجلس كښي ﴿ عكاشه اسدي ﴾ ولاړ سو او د اسلام و پيغمبر ته يې وويل چي يا رسول الله ! يوه خبره كوم پدې وجه چي تا په دې باره كښي چي كه د چا پر ما باندي كوم حق وي نو مطالبه دې وكړي ډير تکرار ، تاكيد او مبالغه وكړه كه داسي نه وائ نو مادا خبره نه كوله ، هغه خبر داده چي د تبوك په غزا كښي تا په يوه غمچينه او تازيانه باندي ﴿ اوبه ﴾ وهله ناڅاپه هغه تازيانه پر ما باندي ولگېدله او زه ډير په تكليف سوم ، نو اوس زه د هغې غمچيني د قصاص غوښتونكى يم!

په دغه وخت كښي هغه غمچينه د حضرت فاطمې په كور كښي پرته وه د اسلام پيغمبر دا غمچينه راوغوښتله او و عكاشه تې وويل چي تاته دي الله (جل جلاله) خير دركړي چي دا قصاص دي د آخرت وورځي ته پرېښودئ ؛ ځكه چي د قيامت په ورځ چي تمام پيغمبران او ملائكه او ټول انسانان دحشرگاه په ميدان كښي دالله تعالى په حضور كي حاضر وي نو په دغه وخت كښي چي يو څوك له يو چا څخه د خپل حق مطالبه كوي نو د هغه دپاره دا كار دډير لوى خجالت او د سختي شرمندگۍ سبب گرځي ، راسه ! اوس خپل قصاص له ما څخه واخه .

په دې وخت كښي ډيرو اصحابو په شمول د حسنينو و عكاشه ته احتياجونه او زارى وكړې چي د اسلام د پيغمبر په بدل كښي مور سل سل غمچيني ووهه ! خو د اسلام له پيغمبر څخه له دغي غوښتني تير سه !

عكاشه د هيچا خبر ونه منله او د اسلام و پيغمبر ته يې وويل چي يا رسول الله ! تا چي زه په غمچينه ووهلم هغه وخت ځما شا لوڅه وه نو ته به هم خپله مبارکه شا راته لوڅوي

د اسلام پيغمبر خپله مبارکه شا ورته لوڅه كړه ، كله چي عكاشه دده مبارک پر مبارکه شا باندي د نبوت مهر وليدئ نو هغه يې مچ كړ او بيا يې د اسلام و پيغمبر ته عرض وكړ چي اې د خدائى رسوله ! ځما قصاص اخستل مقصد نه ؤ ، بلكي ځما مقصد همدغه كار ؤ چي و مي كړ ، په دې سبب چي تا فرمايلي دي : ﴿ من مس جلدي لن تمسه النار أبداً . ﴾

په همدغه مجلس کښي د اسلام پيغمبر وفرمايل چي د هر چا پر ذمه که د چا حق وي نو اوس دي لا له هغه څخه ځان خلاص کړي او دا فکر دي نکوي چي رسوا به سم؛ ځکه چي د دنيا فضیحت ډير اسانه کار دی تر فضیحت د آخرت، نو يو نفر ولاړ سو او وې ويل چي يا رسول الله! درې درهمه د غنیمت له مال څخه ما په خیانت وړي دي چي هغه اوس ځما پر ذمه باندي دی، د اسلام پيغمبر ورته وفرمايل چي دا خیانت دي ولي وکړ؟

ده ورته وويل چي يا رسول الله! ورته محتاج وم

د اسلام پيغمبر و حضرت فضل ته وفرمايل چي دغه درې درهمه له دغه سړي څخه واخه .

بيا د اسلام پيغمبر وفرمايل چي په هر چا کښي که يو بد صفت موجود وي (يعني او له ځانه يې نسي ليري کولای نو ولاړ دي سي هغه صفت دي ذکر کړي چي زه دعا ورته وکړم!

يو نفر ولاړ سو او وې ويل چي يا رسول الله! په ما کښي درې بد صفتونه موجود دي:

اول دا چي دروغ ډير وایم، دوهم دا چي فحش او بدگويي ډيره کوم، دريم دا چي خوب ډير کوم!

د اسلام پيغمبر دعا ورته وکړه او وې وفرمايل چي اې خدايه! ددغه سړي صدق او رشتيا ويل نصیب کړه (يعني او فحش گويي ورڅخه ليري کړه) او خوب يې کم کړه په دې ډول چي هر وخت دده زړه وغواړي رابيداره کيدلای سي .

په دې وخت کښي يو بل نفر ولاړ سو او عرض يې وکړ چي اې د خدای رسوله! په ما کښي دوه بد خويونه دي :

اول بد خوی مي دادی چي دروغ وایم، دوهم بد خوی مي دادی چي منافقت کوم!

د اسلام پيغمبر وده ته هم دعا وکړه .

محترمو مسلمانانو! په دې بيان کښي و مور او تاسي ته دا درس او تعليم موجود دی چي د حقوق الله او د حقوق العباد د دواړو کامل رعایت وکړو او که ځمور پر ذمه باندي د الله پاک يا د بنده حق پاته وي نو له هغه څخه په دنيا کښي لا په هغه طريقه ځان خلاص کړو کومه چي شريعت د له حقوقو څخه د خلاصوالي دپاره بيان کړې ده، خاص بيا د بندگانو حقوق؛ ځکه چي د بنده له حق څخه انسان په توبه سره هم نه خلاصیږي تر څو چي و هغه بنده ته يا حق ورونه رسوي يا هغه عفو ورته ونکړي .

په کتاب د ❖ الإسلام و سائر الأديان ❖ کښي د ❖ شامي ❖ په حواله ذکر سويدي چي د يوې روپۍ شپږمه حصه حق که د چا پر ذمه باندي پاته ؤ نو ددې په بدل کښي به اوه سوه په جماعت سره ادا سوي لمونځونه دده و هغه حقدار ته ورکړه کيږي .

په يوه ثابت او مشهور حديث كښي راغلي دي چي د اسلام پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) و أصحاب كرامو ته وفرمايل چي تاسي پوهيږئ چي ځما له اُمت څخه مفلس كوم سړئ دئ ؟

أصحابو ورته وفرمايل چي مفلس خو هغه څوك دئ چي درهم او دينار نلري (يعني دنيا نلري) !

د اسلام پيغمبر ورته وفرمايل يعني چي مفلس ځما له اُمت څخه هغه دئ هغه دئ چي د قيامت په ورځ راسي په داسي حال كښي چي لمونځونه ، روژې ، حج او داسي نور عبادتونه يې كړي وي خو له دې سره سره يې په دنيا كښي و يو چاته ښكښل كړيوي ، د بل چا يې بيا مال خوړلئ وي ، د بل چا يې بيا په ناحقه وينه توي كړې وي او داسي نور ، نو دده دغه ټول عبادتونه و دغو حقدارانو ته وركړه سي او دى خالي لاس پاته سي .

او ځينو ثابتو رواياتو له مخي دا خبره لا هم سته چي كه دده په طاعت او عبادت د حقدارانو غاړه نه ووځي نو بيا دده د حقدارانو گناوي دده پر ذمه باندي گرځي .

۸) : (د اسلام پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) د مرض موت په جريان كښي په مختلفو نوبتو و أصحاب كرامو ته قسم قسم نصيحتونه او وصيتونه وكړل ، چي ځني نمونې يې په تيرو برخو كښي وتاسي محرمو ته ذكر سوې ، له جملې د هغوى څخه يو نصيحت دده مبارك دا ؤ چي و أصحاب كرامو ته يې وفرمايل چي زه پر تاسي باندي له دې څخه نه بيرپرېم چي تاسي به بيرته كفر او شرك غوره كړئ ، مگر له دې څخه بيرپرېم چي و دنيا ته به رغبت وكړئ او د دنيا په وجه به پخپل منځ كښي اختلافات او جنگونه شروع كړئ .

لكه چي د اسلام پيغمبر فرمايلي دي : **❖ حب الدنيا رأس كل خطيئة . ❖**

او همدارنگه ده مبارك و خپلو ازواجو مطهراتو ته د خانه نشينئ ، ستر او له نامحرمه خلكو څخه د دوى د ځانو د ساتلو په باب وصيت وكړ او دغه مبارك آيت يې ورته تلاوت كړ : **❖ و قرن في بيوتكن و لاتبرجن تبرج الجاهلية الأولى . ❖**

۹) : (د اسلام پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) په مرض موت كښي و جبريل ته وفرمايل چي اي جبريله ! له ما څخه وروسته بيا به و مخكي ته راكښته سي او كه يا ؟

جبرئيل ورته وويل چي له تا څخه وروسته به زه هيڅ وخت و مخكي ته راكښته نه سم ، مگر لس واړه راكښته كيږم چي لس گوهره له دنياوالو څخه وړم .

د اسلام پيغمبر ورته وفرمايل چي هغه لس كوم گوهرونه دي ؟

جبريل (عليه السلام) ورته وويل چي يا رسول الله ! اول وار چي له تا څخه وروسته و مخكي ته راكښته سم نو د صبر گوهر به له دنيا څخه يوسم چي بيا به په هيڅ درويش او فقير كښي (يعني او دارنگه په هيچا كښي) صبر كول پاته

نسي ، دوهم وار چي راکښته سم نو د شرم گوهر به له دنيا څخه پورته کړم چي بيا به له هيچا سره شرم او حيا نسي پاته ، دريم وار چي راکښته سم نو گوهر د محبت به له دنيا څخه پورته کړم چي هيچا ته به محبت نسي پاته ، څلرم وار به گوهر د عدل او انصاف له دنيا څخه پورته کړم چي بادشاهان به له عدل او انصاف څخه خالي پاته سي ، پنځم وار به گوهر د برکت له دنيا څخه پورته کړم چي په دنيا کي به په هيڅ شي کي برکت نسي پاته ، شپږم وار به گوهر د سخاوت پورته کړم چي هيڅوک به له فقيرانو سره خپلوي او ياري نکوي ، اوم وار به له دنيا څخه گوهر د صدق او راستۍ پورته کړم چي هيڅوک به راست گويه او صادق نسي پاته ، اتم وار به گوهر د عمل په علم له دنيا څخه پورته کړم چي بيا به علماء بې عمله پاته سي ، لسم وار به گوهر د برکت د قرآن مجيد له دنيا څخه پورته کړم ، بيا به د قيامت علامې ښکاره سي او حضرت اسرافيل به په شپېلۍ کښي پوه کړي .

(مدارج النبوت ، روضة الشهداء ، قصص القران و غيره .)

بسمه تعالی!!!

اللهم صل و سلم وبارک أفضل صلاتک و سلامک و برکاتک علی سیدنا محمد و آله و صحبه أجمعین .
 قدرمنو مسلمانانو! په دې برخه کېني هم د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د مرض موت او دده مبارک له رحلت سره متصل ځیني مهمي خبري درته کوم .

اوله خبره داده چې په مرض موت کېني د اسلام پیغمبر یو وخت حضرت علي و خپل حضور ته وغوښتی او ورته ویې فرمایل چې رنگ او یو کاغذ او ورقه راوړه چې ستا دپاره یو وصیت ولیکم .

حضرت علي فرمایلي دي چې ما فکر وکړ چې داسي پېښه نسي چې زه قلم ، رنگ او کاغذ پیداکوم او بیرته راجم د اسلام پیغمبر وفات کړی وي ، نومي وده مبارک ته وویل چې یارسول الله ! هر وصیت چې کوې په خوله یې راته وکړه له ما څخه انشاءالله نه هیريږي !

نو د اسلام پیغمبر وفرمایل چې : ❖ الصلوات و ماملکت ایمانکم ❖ و في رواية ❖ الله الله في ما ملکت ایمانکم البسوا ظهورهم و اشبعوا بطونهم و الینوا لهم القول . ❖

دوهمه خبره داده چې کله چې د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) مرض ډیر سخت سو د پنجشنبې ورځ وه ، نو ده مبارک وغوښتل چې یو خط او یوه عهدنامه ولیکي ، نو یې و عبدالرحمن بن ابې بکر ته وویل چې یوه تخته راوړه چې زه د ابوبکر دپاره خط ولیکم (یعني په دې باره کېني چې دی به له ما څخه وروسته خلیفه د اسلام وي چې د خلگو په منځ کېني اختلاف منځته رانسي) ځکه الله (جل جلاله) او مومنان له دې څخه منع کوي چې له ابوبکر څخه پرته دي بل څوک خلیفه سي .

اهل السنه والجماعت په دغه خبره هم دلیل نیسي پر دې باندي چې د اسلام له پیغمبر څخه وروسته حق په خلافت سره حضرت ابوبکر ؓ .

دریمه خبره داده چې په دوران کېني د سختی د مرض دده مبارک اصحاب کرام دده مبارک په حجره کېني سره راټول سول ، نو ده مبارک ورته وفرمایل چې ماته یو شی راوړی چې زه وتاسي ته یو وصیت خپل ولیکم چې وروسته له ما څخه بیا هیڅکله تاسي گمراهان نسی .

د اصحابو په منځ کېني د نظر اختلاف پیدا سو ، ځینو وویل چې باید دده مبارک په قول باندي عمل وکړ سي او د وصیت د لیکني دپاره یوه ورقه ورته راوړله سي ، او ځینو وویل چې د اسلام پیغمبر په تکلیف دی نو مناسب ندی چې ورته ورته راوړو او د وصیت په لیکلو سره تکلیف ورکوو ، حضرت عمر هم دا خبره تاید کړه او وې ویل چې د الله پاک کتاب قرآن مجید څمور په منځ کېني موجود دی او څمور د هدایت دپاره کافي دي ، خو په دغو دواړو

ډلو کښي يوې ډلي هم يو غلط سوچ او يو فاسد مقصد په زړه کښي نه درلودئ او دا ځمور د اهل السنه والجماعت د علماؤ مسلک دئ ❖ على رغم أنوف الشيعة .

څلرمه خبره داده چې د اسلام پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) د مرض موت په وخت کښي اوه ديناره درلودل چې له حضرت عائشې سره پراته وه ، نو ده مبارک هغه اوه ديناره و حضرت علي ته وروپيلړل چې حضرت علي بيا دده مبارک له هدايت سره خيرات کړل پنځمه خبره داده چې ددې دپاره چې دده مبارک له رحلت څخه وروسته خلگ دده مبارک په شان کښي د يهودو او نصاراؤ په ډول افرات او تر حد تيرئ ونکړي په مرض موت کښي بې د الفاظ هم تکرارول ❖ لَعَنَ اللهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى ، اتخذوا قبور أنبيائهم مساجد . ❖

شپږمه خبره داده چې د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) له وفات څخه وروسته اهل بيتو د کور له يوه طرف څخه دا کلمې اوريدلې او په ظاهره هيڅوک دوى نه ليدئ : ❖ السلام عليكم أهل البيت ورحمة الله وبركاته ، کل نفس ذائقة الموت و انما توفون أجور کم يوم القيامة ❖ دغه کلمې پرشتو او ملائکو ويلې چې د اسلام د پيغمبر د اهل بيت تعزية او فاتحه خواني بې کوله.

همدارنگه يو غټ سړى چې ډير سباحه يې درلودئ د اصحابو و حضور ته راغلى او وې ژړل او بيا يې و اصحابو ته وکتل او وې ويل چې بېشکه الله پاک له هر مصيبت څخه تسله ورکونکى دئ او د هر فائت عوض ورکوي او د هر هالک خلف پيدا کوي ، د الله تعالى و طرفته متوجه سى او جزع ، فرغ او ملالت مکوى ، مصيبت زده په حقيقت کي هغه څوک دئ چې دده د مصيبت جبران ونکړ سي او په مصيبت کښي صبر ونکړي .

دغه سړى د اصحابو له مجلس څخه ولاړئ بيا حضرت ابوبکر و اصحابو ته وفرمايل چې دغه سړى حضرت خضر(عليه السلام) ؤ ، ځمور او ستاسي د تعزيت او د تسلي دپاره راغلى .

اوومه خبره د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) د وفات سره سم د اصحاب کرامو د غبرگون او د عکس العمل په باره کښي ده:

محترمو مسلمانانو! علماء کرامو د سير ذکر کړيدي چې د آنحضرت (صلى الله عليه وسلم) له وفات څخه وروسته اصحاب کرام ټول په عمومي لحاظ داسي حيران وگرځيدل چې داسي بې له شانه څخه ښکاريدله لکه چې عقولونه يې سلب سويوي او د بدن ټولي قواوي او حواس يې له کار څخه معطل پاته سويوي ، خو لدې سره سره ددوى د ځنو حال له ځنو نورو څخه فرق او توفير درلودئ ، د ځينو کيفيت په دې ډول ؤ چې لکه گونگيان ، ژبي يې وتړلي سوي او خبري يې نسوائ کولائ او هوش او سد يې له سرو څخه ولاړئ ، چې يو له دغي جملې څخه د اسلام دريم خليفه حضرت عثمان بن عفان (رضي الله تعالى عنه) ؤ .

او د ځينو حال په دې ډول ؤ چې پر خپلو ځايو باندي له حرکت څخه عاجز وگرځېدل او طاقت د گرځېدلو يې نه ؤ ، چې د اسلام څلرم خليفه حضرت علي بن ابي طالب (کرم الله وجهه) هم له دغې ډلې څخه ؤ .

او ځيني مريضان سول او بيا دونه ډنگر او کمزوري سول چې اخير په دغه کمزوري کبني په وفات ورسيدل .

او ځينو بيا په داسې دعاؤ شروع وکړه چې الله (جل جلاله) دي موږ په سترگو باندي رانده کړي چې د اسلام د پيغمبر څخه وروسته بيا بل څوک په سترگو ونه وينو او دونه فرياد بې کوي لکه څرنگه چې يې حاجيان د احرام په تلبيه کبني کوي .

او د حضرت عمر (رضي الله عنه) عقل داسې مختل وگرځيدئ چې نعرې يې وهلې او قسمونه يې کول چې د خدائ تعالی رسول وفات سوئ ندئ ، بلکې بې هوښي باندي راغلې ده ، لکه چې په کوه طور کبني پر حضرت موسی (عليه السلام) باندي بې خودي راغله ، او دا يې وويل چې زه اميدوار يم چې جناب رسول الله (صلى الله عليه وسلم) به تر هغه وخته پوري په دنيا کبني ژوندئ وي چې د ټولو منافقانو ژبي او لاسونه ورپرې کوي .

او ځنو منافقانو وويل چې که محمد (صلى الله عليه وسلم) پيغمبر وای نو وفات بې نه کولای ، حضرت عمر چې دغه خبر واورېدله نو خپل تيغ يې کش کړ او د مسجدنبوي په دروازه کبني ودريدئ او وې ويل چې هر چا که وويل چې پيغمبر د اسلام وفات سوئ دئ نو په دغه توره بې سره دوه ځايه کړم ، خلگو چې د حضرت عمر دغه وينا واوريدله د اسلام د پيغمبر په وفات کبني شک او شېبه ورته پيدا سوه .

حضرت أسماء بنت عميس خپل لاس د اسلام د پيغمبر د اوږو مبارکو و ما بين ته وروړئ او مهر د نبوت يې نکر پيدا نعره يې وکړه چې مهر د نبوت د اسلام د پيغمبر له مبارکو اوږو څخه پورته سوئ دئ ، نو دا ددې دليل دئ چې حضرت رسول الله (صلى الله عليه وسلم) له دې فاني دنيا څخه نقل کړئ دئ .

په دغه وخت کبني حضرت ابوبکر په کور کبني ؤ ، کله چې د اصحاب کرامو او د حضرت عمر له دغې واقعي څخه خبر سو نو په تلوار په داسې حال کبني د حضرت بي بي عائشې و حجرې ته راروان سو چې په لاره کبني يې ژړل او داسې يې ويل :

وا محــــمداه ! وانقــــطاع ظهراه

تر څو چې و مسجد نبوي ته راورسيدئ ، خلگ يې وليدل چې په سخته پرېشاني کبني واقع سويدي ، مگر ده مبارک و هيچا ته التفات ونکر د حضرت عائشې و حجرې ته ورغلئ ، د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) مبارک مخ يې لوڅ کړ او پرمبارک نوراني تندي باندي يې مچ کړ او خوله يې دده مبارک پر مبارکه خوله باندي ورکېښودله او داسې يې وويله : ❖ وا نبياه . ❖ !

وروسته يې سر راپورته کړ او وې ژړل ، دوهم وار يې بيا دى مبارک مچ کړ او وې ويل : ❖ وا صفياه . ❖ !

بيا يې سر راپورته کړ او وې ژړل ، دريم ځل يې بيا دى مبارک مچ کړ او وې ويل : ﴿؟﴾ وا خليلاه ! بياي انت و امي طبت حيا وميتا لا يجمع الله عليك موتين اما الموته التي كتبت عليك فقد وجدتها . ﴿؟﴾

او داسي يې وفرمايل چي اې د اسلام پيغمبره ته تر دې ډير لوړ يې چي خلگ دي صفت وکړي او له دې څخه ډير بالاتر يې چي پر تا باندي خلگ وژاري ، کچيري اختيار ځمور په لاس کښي وائ نو ما به خپل ځان تر تا قربان کړئ وائ او کچيري دا نه وائ چي پر مرده باندي له ژړا کولو څخه تا و مور ته منع کړېده نو خامخا به ما دونه ژړلي وائ چي له سترگو څخه به مي چنې بهيدلي وائ ، بيا يې وويل چي اې الله ! ته ځما له طرفه ستا و پيغمبر ته سلام ورسوه او بيا يې وويل چي اې محمده ! ما د الله (جل جلاله) په حضور کښي ياد کړه.

پوه سه چي د حضرت ابوبکر ددغه قول په مطلب کښي علماؤ اختلاف کړئ دئ چي : ﴿؟﴾ لا يجمع الله عليك موتين ﴿؟﴾ .

ځينو علماؤ فرمايلي دي چي د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) له وفات څخه وروسته ځنو خلگو داسي گمان ښکاره کړ چي د اسلام پيغمبر بيرته راژوندئ کيږي ددې لپاره چي منافقان له منځه څخه يوسي ، نو حضرت ابوبکر په دغه قول سره ددغه گمان ترديد وکړ .

او ځينو علماؤ فرمايلي دي چي مطلب دده دا ؤ چي په قبر کښي ستا دپاره مرگ نسته ، لکه نور خلگ چي په قبر کښي د نکير او منکر د سوال او جواب دپاره په قبر کښي را ژوندي کيږي او بيا بيرته مړه کيږي .

او ځنو علماؤ فرمايلي دي چي له دوهم مرگ څخه مراد غم او پرېشاني ده ، يعني له دغه پرېشاني څخه پرته چي د وفات په وخت کښي دي تېره کړه له بلي هيڅ پرېشاني سره به مخامخ نسي .

وروسته حضرت ابوبکر دباندي راووتئ او حضرت عمر يې وليدئ چي د خلگو په منځ کښي ولاړ دئ او واخلگو ته وايي چي حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) وفات ندئ کړئ او نه دى وفات کوي ، تر څو پوري چي منافقان په قتل ونه رسوي .

حضرت ابوبکر و حضرت عمر ته وفرمايل چي کښېنه ! خو حضرت عمر له کښينستلو څخه منع وکړه ، نو حضرت صديق اکبر و حضرت عمر ته وويل چي اې سرپه ! په دې پوه سه ! چي پيغمبر د اسلام له دنيا څخه رحلت کړئ دئ ، ايا تا ندي اوريدلي چي الله (جل جلاله) په قرآنکريم کښي و خپل پيغمبر ته فرمايلي دي چي : ﴿؟﴾ انک ميت و انهم ميتون ﴿؟﴾ او همدارنگه يې ورته فرمايلي دي : ﴿؟﴾ و ما جعلنا لبشر من قبلك الخلد أفان مت فهم الخالدون ﴿؟﴾ .

وروسته حضرت ابوبکر د نبي کریم (صلى الله عليه وسلم) پر ممبر باندي ودريدئ او خلگو عمر پريښودئ او ابوبکر ته متوجه سول ، حضرت ابوبکر خطبه او نصيحت شروع کړ ، اول يې د الله پاک حمد او ثنا وويله او بيا يې

پر رسول مقبول (صلى الله عليه وسلم) باندي درود ووايه ، بيا يې و خلگو ته وفرمايل چي هر چا که د محمد (صلى الله عليه وسلم) عبادت کاوه نو محمد خو وفات سو او هر چا څوک چي د الله (جل جلاله) عبادت کوي نو بېشکه الله پاک هميشه ژوندئ دئ او مرگ نلري ، بيا يې دغه مبارک آيت کریمه تلاوت کړ :

وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفان مات او قتل انقلبتم على أعقابكم (الى اخير الآية ...).

او دارنگه يې ددغه مبارک آيت تلاوت هم وکړ چي : (و إنك ميت و إنهم ميتون) .

خلگو چي د حضرت أبوبکر له خولې څخه دغه دواړه مبارک اياتونه واوريدل ، نو داسي ورته ښکاره سول لکه چي نوي او تازه د خدای له طرفه نازل سول او هر سړي د مدينې منوري په کوڅو کښي دغه دوه مبارک اياتونه ويل .

وروسته له هغه حضرت عمر نصيحت شروع کړ او و خلگو ته يې وويل چي اې خلگو ! ماچي تر دغه له مخه کوم څه درته ويل نو هغه ټول بې ځايه وو (يعني بې دليله مي يو سوچ وهلی ؤ د هغه سوچ په مقتضى مي هغه خبري درته کولې) او نورې يې هم ډيرې خبري و خلگوته وکړې او دا به هم ده مبارک ويل چي کوم دوه اياتونه چي له أبوبکر څخه ما واوريدل نو داسي راته معلوم سول لکه دا اوس اوس چي نازل سول .

خلاصه د خبري داده چي په دغو ټولو غمو او پريشانيو کښي تر ټولو أصحابو حضرت أبوبکرالصدیق ډير ثابت قدمه او د عقل پر مقتضى باندي ټينگ او زيات شجاع او دلاوره ؤ .

هو ! ولي به نه ؤ ، أبوبکر هغه شخص دئ چي د اسلام پيغمبر دده په باره کښي فرمايلي دي :

ما طلعت الشمس بعد النبيين على أفضل من أبي بكر

محترمو وروڼو د اسلام د پيغمبر د ميلاد د لمانځني شرعي حکم به په بله برخه کښي درته راسي ، چي هغه به ددې لړۍ اخيري برخه وي .

(مدارج النبوت ، روضة الشهداء و غيرهه .)

بسمه تعالی!!!

اللهم صل و سلم وبارک أفضل صلاتک و سلامک و برکاتک علی سیدنا محمد و آله و صحبه أجمعین .

قدرمنو مسلمانانو! په دې برخه کېني په دې باب شرعي معلومات درکوم چي د اسلام د پیغمبر د میلاد د ورځي لمانځنه په دې ډول چي له منکراتو شرعيه و څخه خالي وي او په دغه ورځ د میلاد کېني مسلمانان سره راجمع سي او علماء کرام د اسلام د پیغمبر د میلاد او دوفات او دده مبارک د سیرت په باب و خلگو ته بیانونه وکړي او د مسلمانانو په زړو او دماغو کېني د اسلام د پیغمبر یاد تازه کړي او د بخاري شريفي ددې روایت په مطابق چي: ❖ اجلس بنا نؤمن ساعة ❖ د خپل گران پیغمبر د میني او د محبت اظهار وکړي ، او یا په دغه ورځ کېني صدقې او خیراتونه وکړي ، او یا نور نفلي عبادات وکړي او یا درودونه ووایي او ثوابونه یې د اسلام و پیغمبر ته وروبځی .

محترمو وروڼو ! په دې مسئله کېني خلگ درې فرقې دي :

یوې فرقې دتفریط لار غوره کړېده ، چي دغه ډول لمانځنه بدعت او ناروا کار بولي (العیاذ باللہ ، العیاذ باللہ) لکه وهابیان .

او یوې فرقې بیا د إفراط لار غوره کړېده چي په دې باب له شرعي حدودو څخه تیرئ کوي او د میلاد لمانځنه په دې ډول کوي چي متضمن ډیرو ناروا کارو لره وي ، لکه إختلاط او گډون د ښځو او نرانو او لکه ډولونه وغیره ، چي ځیني خالي په نامه پیران یا خلیفه گان یې کوي .

دغه دواړي فرقې چي دغه ډول کارونه کوي دا د دوی د جهل یا د ضلالت نښانه ده ، لکه چي مشهور قول دی چي : ❖ الجاهل إما مفراط او مفرط ❖ یعنی جاهل به یا إفراط کوي یا به تفریط .

دریمه معتدله ډله ده ، د حق والا ډله ده ، چي د مبتدعینو او د وهابیانو په شان تفریط هم نکوي او دارنگه ددغو خالي په نامه پیرانو په شان إفراط هم نکوي ، په دې ډول چي د اسلام د پیغمبر(صلی الله علیه وسلم) د میلاد لمانځنه په مذکوره طریقه یو ډیر أفضل او اهم کار بولي او مرتب علیه د لوی اجر او ثواب یې بولي او په ذکر سوې طریقه نه لمانځنه د میلاد د ورځي له رحمة اللعالمین پیغمبر سره یو قسم جفا او بې وفايي بولي او د اُمتیت له شان سره یې مخالف سلوک بولي او د خپل گران پیغمبر د میلاد لمانځل دده مبارک د سیرت ، ولادت او د رحلت په بیانولو سره او دارنگه په صدقو او خیراتو او په نورو عبادتو سره د مسلمانانو د ترقی او د کفارو د غم او د درد د زیاتولو سبب یې گڼي .

محترمو وروڼو ! د اصلی او سوچه او حقو شرعي دلائلو له مخي د همدغي دریمي ډلي رویه اسلامي او شرعي رویه ده او مخکنی دواړي ډلي چي په دې باب څه وایي او یا یې کوي باطلاي او ناروا دي او الله (جل جلاله) دي مور او تاسي د لعنت په داسي طوق نه گرفتاره کوي لکه څرنگه چي یې دغه دواړي ډلي مبتلا کړيدي .

ددې مطلب د ثابتولو دپاره په دې برخه کېني د عالم اسلام د منل سويو علماؤ او د عمده کتابو قولونه او عبارتونه وټاسي محترمو ته په دې برخه کېني نمبر واره ذکر کوم ، تر څو چې و ټاسي محترمو ته حق پوره واضح سي .

در خانه اگر کس است یک حرف بس است

د عوامو دپاره څما دغه يو څو د پښتو خبري کفايت کوي او بايد همدغه لار تعقيب کړي ، او د علماؤ دپاره دلائل ذکر کوم چې دوی له هغو څخه کار واخلي ، البته مور به ډير تکليف کړی وي چې له مختلفو منابعو څخه مور دا دلائل راجمع کړيدي الله تعالی دي راڅخه قبول کړي ، خو د علماؤ په خدمت کېني مور دغه دلائل له کتابو څخه راټول سوي تقدیموو چې په دې سبب به دوی د تفتيش او پلټني له مشقت او تکليف څخه خلاص سي .

اوس په دې اړه ودلائلو ته متوجه سی!

۱) : (امام أبو شامه چې شیخ او استاذ دی د امام نووي داسي فرمایلي دي:

و من أحسن ما ابتدع في زماننا ما يفعل كل عام في اليوم الموافق ليوم مولده (صلى الله عليه وسلم) من الصدقات والمعروف و اظهار الزينة والسرور . فإن ذلك مع ما فيه من الإحسان للفقراء مشعر بمحبة النبي (صلى الله عليه وسلم) و تعظيمه في قلب فاعل ذلك و شكر الله تعالى على ما من به من به ايجاد رسوله (صلى الله عليه وسلم) الذي ارسله رحمة للعالمين .

يعني چې څمو په زمانه کېني له يرو أفضلو او بهترينو کارو څخه چې مسلمانانو په عمل کېني راوستلی دی يو کار دادی چې د اسلام د پيغمبر د ميلاد په ورځ يې هر کال مسلمانان کوي ، چې هغه عبارت دی له صدقو ، خيراتو او داسي نورو نیکو کارو څخه او دارنگه اظهار د زينت او د خوشحالی چې مسلمانان يې په دغه ورځ کېني کوي داهم له ډيرو نیکو کارو څخه دی ؛ ځکه دا کارونه سره له دې چې په دغو کارو کېني له فقيرانو سره امداد او کومک او احسان موجود دی دغه کارونه د مسلمانانو مينه او محبت له خپل پيغمبر سره او د ارنگه د دوی تعظيم خپل پيغمبر لره ښکاره کوي ، او دارنگه په دغو کارو کېني چې مسلمانان يې د ميلاد په ورځ يا په شپه کوي د الله (جل جلاله) ددغه عظيم نعمت چې پر جهانيانو باندي يې کړی دی چې ايجاد او پيدايښت د رحمة اللعالمين رسول دی د شکر اداينه راځي .

۲) : (امام سخاوي چې يو له هغو شخصيتو څخه دی چې په عالم اسلام کېني ددوی پر قول او خبره باندي تمام امت مسلمة اعتماد کوي د اسلام د پيغمبر د ميلاد د لمانځني په ارتباط فرمایلي دي :

ان عمل المولد حدث بعد القرون الثلاثة ثم لا زال أهل الإسلام في سائر الأقطار والمدن الكبار يعملون المولد و يتصدقون في لياليه بأنواع الصدقات و يعتنون بقراءة مولده الكريم و يظهر عليهم من برکاته كل فضل عميم .

يعني چي بېشکه دغه عمل (يعني دغه د مسلمانانو راغونډيدل او بيا د علماؤ له طرفه و مسلمانانو ته د اسلام د پيغمبر د ولادت او د سيرت په باب بيانونه كيدل او دارنگه خيراتونه او نور عبادات ترسره كيدل چي د اسلام د پيغمبر د ميلاد په مناسبت كيږي دا كارونه) د صحابه ؤ او د تابعينو او د تبع تابعينو له زمانې څخه وروسته مسلمانانو عملي گرځولي دي او بيا په داسي ډول عملي گرځيدلي دي چي په دوامداره توگه يې ټول اهل اسلام په ټولو اقطارو او اطرافو د مخكي كښي او په ټولو غټو غټو ښارو كښي د مسلمانانو د اسلام د پيغمبر د تولد په مناسبت د ميلاد په شپو كښي تر سره كوي او له ورايه ددغو مباركو اعمالو له بركاتو څخه قسم قسم عام فضل او كرم د الله تعالى پر مسلمانانو باندي ښكاره كيږي

۳: (او ابن جوزي چي د بې مذهبه مبتدعه ؤ او د اهل مذهب والاؤ د ټولو په نزد معتمد عليه علمي شخصيت دى په سلسله كښي د بيانولو د گټو ، فايديو او د بركاتو د لمانځني د ميلاد د سرور كائنات ويلي دي چي :
من خواصه إنه أمان في ذلك العام و بشرى عاجلة بنيل البغية والمرام .

يعني چي ځني له خاصو او برکتو څخه د لمانځني د ميلاد د سرور كائنات (يعني په شرعي طريقه چي له شرعي منكراتو څخه خالي وي) يو برکت او خصوصيت دادى چي هر څوك چي د ميلاد ورځ ولمانځي (يعني يا په صدقه ، يا په عبادت ، يا په درود ويلو سره او يا په بيانولو سره د سيرت د نبي [عليه الصلاة والسلام] او په غوږ نيولو سره و بيان د سيرت دده مبارك ته) نو په دغه كال كښي به دغه سرى له هره آفته په امن وي او دارنگه به و دغه سرې ته اول دده د حاجاتو د پوره كيدو زيږى له الهې لوري كيږي (يعني په خوب كښي يا له يوې بلي لاري) او وروسته بې (يعني په همدغه كال كښي) الله پاك حاجتونه ورپوره كوي .

و اول من أحدثه من الملوك ، الملك المظفر أبو سعيد صاحب إربل و ألف له الحافظ بن دحية تاليفاً أسماه ❖ التنوير في مولد بشير النذير ❖ فأجازه الملك المظفر بألف دينار . و صنع الملك المظفر المولد و كان يعمله في ربيع الأول و يحتفل به إحتفالا هائلا و كان شهما شجاعا بطلا عاقلا عادلا و قيل انه كان يصرف على المولد ثلاثمائة الف دينار.

يعني د اسلام د پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) د ميلاد د لمانځني د مبارك رسم اول إحداث او پيل په اسلامي بادشاهانو كښي ❖ ملك مظفر أبو سعيد ❖ صاحب اربل و كړ ، بيا ددغه مبارك بادشاه ددغي مباركي او مقدسي اختراع په تاييد او خوشحالي كښي د اسلامي امت يو ستر عالم حافظ بن دحية يو كتاب په شان كښي د عظمت او د شرافت د لمانځني د ميلاد د نبي جوړ كړ چي په ❖ التنوير في مولد بشير النذير ❖ سره يې مسمى كړ ، بيا دده د دغه كتاب په جائزه او انعام كښي ذكر سوي محترم بادشاه زر ديناره و دغه عالم ته وركړل .

د لاندې عربي عبارت ترجمه او بيان موږ ځكه ونه لیکئ چې دا عبارات په اصل كې موږ د علماؤ دپاره را نقل كوو او
وعلماؤ ته يې د ترجمې كولو ضرورت نسته ، البته كوم ځايونه چې ترجمه كوو نو هغه د عامو مسلمانانو دپاره .

و كان سلطان أبو حمو موسى صاحب تلمسان يحتفل ليلة المولد غاية الإحتفال كما كان ملوك المغرب و الأندلس
في ذلك العصر و ما قبله و من احتفاله له ما حكاه الحافظ سيدي أبو عبدالله التنسي ثم التلمساني في كتابه ❖ راح
الأرواح ❖ فيما قاله المولى أبو حمو من الشعر و قيل فيه من الإمداح و ما يوافق ذلك على حسب الإقتراح و نصه
أنه كان يقيم ليلة الميلاد النبوي على صاحبه أفضل الصلاة والسلام بمشورة من تلمسان المحروسة مدعاة حفيلة
يحشر فيها الناس خاصة و عامة فما شئت من نمارق مصفوفة و زرابي مبثوثة و بسط موشاة و وسائد بالذهب مغشاة
و شمع كالإسطوانات و موائد كالهالات و مباخر منصوبة كالقباب يخالها المبصر تبراً مذاباً و يفاض على الجميع
أنواع الأطعمة كأنها أزهار الربيع المنمنمة فتشتهيها الأنفس و تستلذ بها النواظر و يخالط حسن رياها الأرواح و يخامر
رتب الناس فيها على مراتبهم ترتيب احتفال و قد علت الجميع أبهة الوقار و الاجلال و بعقب ذلك يحتفل
المستمعون بإمداح المصطفى (صلى الله عليه وسلم) و مكفرات ترغب في الأقلع عن الآثام يخرجون فيها من فن
الى فن و من أسلوب الى أسلوب و يأتون من ذلك بما تطرب له النفوس و ترتاح الى سماعه القلوب و بالقرب من
السلطان رضوان الله تعالى عليه خزانة المنجاة قد زخرت كأنها حلة يمانيه لها أبواب موجفة على عدد ساعات
الليل الزمانية فمهما مضت ساعة وقع النقر بقدر حسابها و فتح عند ذلك باب من أبوابها و برزت منه جارية صورت
في أحسن صورة ، في يدها اليمنى رقعة مشتملة على نظم فيه تلك الساعة باسمها مسطورة فتصفها بين يدي السلطان
بلطافة ويسراها على فمها كالمؤدية بالمبايعة حق الخلافة . هكذا حالهم الى انبلاج عمود الصباح و نداء المنادى
حي على الفلاح . انتهى .

و في زماننا هذا يحتفل المسلمون بيوم مولده (صلى الله عليه وسلم) في جميع الأمم الاسلامية. وفي القطر المصري
تتلى الاذكار وتوزع الصدقات على الفقراء والمحتاجين. وفي القاهرة يتحرك موكب أرباب الطرق بعد الظهر من ميدان
باب الخلق أمام المحافظة ويسير قاصدا ميدان الاحتفال بالعباسية مجتازا شوارع تحت البع فالسكرية فالغورية
فميدان الاشراقية فالحمامين فالحسينية فالعباسية ويشتد الزحام في هذه الشوارع وتتقدم الموكب كوكبة من
فرسان رجال الشرطة وتحف به من الجانبين قوة من رجال الجيش وقد جرت عادة الحكومة أن تحتفل بهذا اليوم
المبارك احتفالا رسميا في العباسية حيث تقام سرادقات للوزارات ويتوجه جلالة الملك أو نائبه الى مكان الاحتفال
و هناك يعرض الحامية المصرية على أثروصوله ثم ينقل الى السرادق الملكي ويستقبل الطرق الصوفية بأعلامهم
وبعدئذ يقصد سرادق شيخ الطرق الصوفية فيستمع تلاوة القصة النبوية وبعد سماعها يخلع على تاليها الخلعة
الملكية وتدار المرطبات والحلوى على الحاضرين ثم ينصرف بعد ذلك بموكبه الحافل أثناء قصف المدافع وفي
المساء تنار الزينات المقامة على السرادقات وتطلق الألعاب النارية البديعة وفي الصباح تعطل الحكومة
وزارتها ومصالحها وتتلى القصة النبوية الشريفة في المشهد الحسيني بحضور محافظ مصر .

أنظر ❖ محمد رسول الله ❖ ص ١٤-١٥-١٦ تأليف : علامه محمد رضا.

بسمه تعالی!!

اللهم صل و سلم وبارک أفضل صلاتک و سلامک و برکاتک علی سیدنا محمد و آله و صحبه أجمعین .
محترمووورونو! په دي برخه کښي يوه بله برخه د لمانځني د ميلاد النبي د مشروعيت او افضليت په باره کښي ځيني نور شرعي دليلونه درته ذکر کوم.

۱) (علامه کاشفي صاحب د تفسير حسيني د روضة الشهداء ۱۰۴ په ص کښي ذکر کړيدي چي په اکابرو د صحابه کرامو کښي له يوه صحابي څخه روايت دئ چي هغه سترگي چي پر جناب رسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) باندې وژاړي (يعني دده مبارک د وفات او رحلت په وجه) نو هغه سترگي به د دوږخ اور نه وويني (يعني د دوږخ اور به پر حرام سي) .

علامه کاشفي (رحمه الله) ذکر کړيدي چي دغه حکم تر اهل د زمانې د رسول عليه الصلاة والسلام پوري اختصاص نه درلودئ بلکي د قيامت تر ورځي پوري وټول امت د اجابت ته دغه حکم ورشامل دئ ، هر څوک چي په هر وخت کښي د اسلام د پيغمبر له وفات څخه متاثر او متحير سي او له درد څخه د فراق دده وژاړي په دغه حکم کښي داخل دئ ؛ ځکه فوت د آنحضرت (صلى الله عليه وسلم) د ټول امت د پاره مصيبت ؤ او ټولو لره په همدغه مصيبت کي ژړا کول لازم دئ او غم او پریشاني کول و ټول امت ته يو متحتم حکم دئ ، بلکي پيرانان او ملائکه ، مځکه او اسمان ، ثوابت او سياره ستوري ، غرونه او ډبري ، وانبه او درختي ، وحشي حيوانات او خزندې ، درنگان او د هوا مرغان او د درياب ماهيان په تعزيت او غم کښي دحضرت محمد صلى الله عليه وسلم مشارک او مساهم دي او ژړيدونکي ، محزون او متالم دي .

غزل:

اې زهجرانت زمين و آسمان بگريسته
سینه و دل خون شده روح و روان بگريسته
کن فکان چون قال لب اندتو چو جاني لاجرم
در عزای تو تمام کن فکان بگريسته
ني همي ما خاکيان بهري تو ماتم داشتيم

بلکي رضوان نيز در باغ جنان بگريسته
 خون گري ايديده بهر سيد کز ماتمش
 جبرئيل اندر فلک با قدسيان بگريسته
 آدم و نوح و خليل و موسی و عیسی بهم
 در عزای سيد آخر زمان بگريسته
 أهل بيت آن دم که گريان گشته از بهر رسول
 سنگ خارا بردل پر درد شان بگريسته

۲(: امام سيوطي (رحمه الله) د خپل کتاب ❖ الحاوي للفتاوى ❖ په ج ۱ ص ۱۸۱ کښي د اسلام د پيغمبر د مولد د لمانځني په باب داسي فرمايلي دي:

إن أصل عمل المولد الذي هو اجتماع الناس وقرآءة من القرآن ورواية الأخبار الواردة في مبدأ أمر النبي (صلى الله عليه وسلم) و ما وقع في مولده من الآيات ثم يمدلهم سماط يأكلونه و ينصرفون من غير زيادة على ذلك هو من البدع الحسنة التي يثاب عليها صاحبها لما فيه من تعظيم قدر النبي (صلى الله عليه وسلم) و إظهار الفرح و الإستبشار بمولده الشريف .

يعني چي ځما په نزد أهل د عمل د مولد چي راټوليدل د خلگو دي او قرآئت د قرآنکريم دى او بيانول د هغو روايتو دي چي په ابتدا کښي د شان د نبي (صلى الله عليه وسلم) راغلي دي او بيانول د هغه څه دي چي هغه پيښ سویدی (يعني د تولد په وجه له خارق العادته شيانو څخه) بيا و خلگو ته د تصدق او د خيرات سترخوان غورولي دي چي خلگ خورک ورڅخه وکړي او وروسته بيا و خپلو ځايو ته ولاړ سي ، بېله دې چي يو نامشروع کار په دغه مجمع کي وکړ سي ، نو دا ډول عمل او لمانځنه د مولد له جملې څخه د هغو حسنه بدعتو دى چي و عمل کونکي ته يې ثواب ورکړ کيږي ؛ ځکه په دغه کار کښي اظهار د عظمت د قدر نبي (صلى الله عليه وسلم) را ځي او اظهار د خوشحالي او د استبشار په مولد شريف دده مبارک سره راځي .

فاکهاني کوم چي له مالکي علماؤ څخه دئ او د اسلام د پيغمبر د ميلاد د لمانځني پر خلاف يې يوه ليکنه کړېده علامه سيوطي وروسته له ذکر سوي بيان څخه په خپل کتاب کسبي د فاکهاني ليکنه رانقل کړېده او جمله پر جمله يې رد کړېده او جواب يې ورکړئ دئ ، که څوک ددغه ايراد او رد خواهش لري نو و حاوي ته دي مراجعه وکړي .

۳)هممدارنگه امام أبو عبدالله ابن الحاج په ❖ مدخل ❖ کسبي د اسلام د پيغمبر د مولد د لمانځني په هغه ډول چي مور يې ذکر وکړمده کړېده ، البته که د لمانځني په اجتماع کسبي کوم منکر کارونه وي نو هغه يې رد کړيدي .

۴)د اسلام پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) په خپله د خپل ولادت لمانځنه کړېده ؛ ځکه يو وخت يوه سائل له ده مبارک څخه پوښتنه وکړه چي د دوشنبې په ورځ روژه نيول څنگه دي ؟ يا دا مطلب چي يا رسول الله د دوشنبې په ورځ ته روژه ولي نيسي ؟

نو ده مبارک په جواب کسبي ورته وفرمايل : ❖ ذاک يوم ولدت فيه ❖ يعني د دوشنبې ورځ داسي ورځ ده چي په دغه ورځ کسبي زه زيږيدلى يم (رواه مسلم رقم الحديث ۲۷۴۷).

نو تشریف ددغي ورځي کوم چي له ذکر سوي حديث څخه فهميږي متضمن دئ تشریف د هغي مياشتي لره چي دى مبارک په کسبي زيږيدلى دئ چي د ربيع الأول مياشت ده.

۵)همدارنگه که د صحيحينو و يوه مبارک حديث ته په غور وکتل سي او له تعصب او انحراف څخه اعراض وکړ سي نو دا خبره په ډاگه ورڅخه معلوميږي چي په عبادتي أمورو سره د ميلاد لمانځنه په حديث سره ثابت عمل دئ او ودې ته ضرورت نسته چي بدعت حسنه ورته وويل سي ، د هغه مبارک حديث مضمون دادئ چي کله چي نبي (صلى الله عليه وسلم) و مدينې منوري ته راغلى نو يهود يې وليدل چي د عاشوراء په ورځ بې روژې نيولې ، نو د اسلام پيغمبر له دوى څخه پوښتنه وکړه چي تاسي په څه سبب په دغه ورځ روژه نيسي ؟ دوى ورته وويل چي په دغه ورځ کسبي الله پاک فرعون غرق کړئ دئ او موسى ته يې نجات وربخښلى دئ نو مور د الله تعالى ددغه نعمت د شکر ادا کولو په خاطر روژه نيسو !

په ځنو روایتو کښي داسي راځي چي ❖ و نحن أولى بموسى منكم ❖ يعني د اسلام پيغمبر و يهودو ته وفرمايل چي په موسى خو مور تر تاسي ډير حقدار يو (يعني مور خو بايد بيخي په دغه ورځي کښي روژه ونيسو) .

(و في الكاملية في ص ٢٦٣ :

سئلت عن قرآنة مو لده الشريف (صلى الله عليه وسلم) و إجتماع الناس لذلك فرحاً بقدمه و استبشارا بمجيئه ما حكمها ؟

فالجواب أن قرآنة المولد على الوجه المشروع ممدوحة شرعاً لاشتمالها على تعظيمه و إظهار علامات نبوته .

(و في المهند على المفند المشهور بعقائد ديوبند ص ٦٤ :

السؤال الواحد والعشرون ما تقولون أن ذكر ولادته (صلى الله عليه وسلم) مستقبح شرعاً من البدعات السيئة أم غير ذلك ؟

الجواب ؟ حاشا أن يقول أحد المسلمين فضلاً أن نقول نحن أن ذكر ولادته الشريفة (صلى الله عليه وسلم) بل ذكر غبار نعاله وبول حماره (صلى الله عليه وسلم) مستقبح من البدعات السيئة المحرمة فالأحوال التي لها أدنى تعلق برسول الله (صلى الله عليه وسلم) ذكرها من أحب المندوبات و أعلى المستحبات عندنا سواء كان ذكر ولادته الشريفة او ذكر بوله و برازه و قيامه و قعوده و نومه و نبهته كما هو مصرح في رسالتنا المسماة بالبراهين القاطعة في مواضع شتى .

٨(سئل مولانا أحمد علي المحدث السهاري تلميذ الشاه محمد إسحق الدهلوي ثم المهاجر المكي عن مجلس ميلاد بأي طريق يجوز و بأي طريق لايجوز ؟

فأجاب بأن ذكر الولادة الشريفة لسيدنا رسول الله (صلى الله عليه وسلم) بروايات صحيحة في أوقات خالية عن وظائف العبادات الواجبات و بكيفيات لم تكن مخالفة عن طريقة الصحابة و أهل القرون الثلاثة المشهود لها بالخير و بالإعتقادات التي لم تكن موهمة بالشرك والبدعة و بالآداب التي لم تكن مخالفة عن سيرة الصحابة التي هي مصداق قوله عليه الصلوة و السلام

وفي مجموعة فتاوى ج ٣ ص ١٢٨.

السؤال : هل يجوز تخصيص ذكرى المولد الشريف بشهر ربيع الاول او غيره ام لا ؟

الجواب : ان ولادة خير البشر عليه صلواة الله الاكبر موجب لألاف سرور وفرحة وهذه السرور والفرحة ليس له اختصاص بزمان ومكان بل استقر في عرق كل مؤمن وعصبه (وشحمه ولحمه) وان ثوبية جارية ابي لهب لما بشرته با لولادة السيدة للنبي صلى الله عليه وسلم فرح واعتقها.

ثم روي في المنام بعد موته (صاحب هذه الرويا ء هو العباس بن عبد المطلب رضي الله عنه) فقيل له كيف حالك ؟ فقال: من يوم الموت اعذب بالنار. الا انه يخفف عني كل ليلة الاثنين. وذلك ببركة السرور بولادة محمد مصطفى صلى الله عليه و سلم فاذا كان ابولهب الشقي يخفف عنه العذاب لفرحه بالميلاد. فالمسلم الموحد من امته صلى الله عليه وسلم الذي يسر بمولده صلى الله عليه وسلم . ويبذل ماله في محبته

اصلى الله عليه وسلم حسب استطاعته كيف لا يبلغ الى الدرجة العليا. كذا قال المحدث ابوالفرج ابن الجوزي والشيخ عبدالحق الدهلوي وغيرهما فالولادة السيدة والمعجزات والغزوات والاحوال الاخرى المتبركة لسيد العالمين صلى الله عليه وسلم لوبينت في مجلس الوعظ او التعليم وشرحت مفصلاً بدون دعوة الناس . وبغير صورة الاحتفال تكون موجبة للالوف من البركات. وقد كانت ا لصحابة رضي الله عنهم اجمعين يجعلون محافلهم متبركة ومهابط الانوار الالهية القدسية بذكر هذه الامور وبيانها وروي (اصحابي كالنجوم فبايهم اقتديتم اهتديتم.

مشكوة المصاييح . واما اجتماع الناس وانعقاد المحفل بشرط ان يكون خالياً عن المنكرات وكذا دعوة الناس الى محفل ذكر المولد ومجلس ا لسيرة النبوية. واعلان انه ينعقد في يوم كذا وموضع كذا وكذا ليشتركوا في الحسنات. فالحقيقة ان ذكرى المولد بهذه الصورة لم يكن في عهد صاحب الرسالة صلى الله عليه وسلم . ولا في عهد الصحابة والتابعين ومن تبعهم رضي الله عنهم . وباقي عصر المجتهدين رحمة الله تعالى عليهم . وما بلغتنا فيه رواية منهم ولعدم ثبوته بهذه الصورة في عهد النبوي المبارك يمكن ان يقال له (بدعة) وقال الامام النووي رحمه الله تعالى عليه ان البدعة في الشرع احداث مالم يكن في عهد رسول الله صلى الله عليه وعلى اله واصحابه وسلم. كذا قال الملا علي القاري رحمه الله تعالى عليه في شرح المشكوة لكنه لما كان هذا امراً حسناً ولم يكن موجباً للمعصية والاثم . وقد ثبت في الشرع اجتماع الناس للفرحة والسرور ، وكذا ثبت ان سيدنا بلال رضي الله تعالى عنه احياناً كان يطلع الناس بامر المصطفى صلى الله عليه وسلم في الطريق والسوق على موعظة الرسول الله صلى الله عليه وسلم اجازه علماء الشريعة وسموه بدعة مندوبة فيثاب فاعله.

پوسه چي ددغه عبارت دترجمي له مخه د مولد دلفظ وضاحت ضروردي په دي ډول چي دمولد لفظ په اصل کښي ياصيغه دظرف زمان ده ياصيغه دظرف مکان ده معنی يې خای دزيږيدلو ياوخت دزيږيدلو دي اوپه اصطلاح کښي دامت مولد واجتماع ته دخلگواوووقرائت ته دقران کریم اوويانولوته دهغو روايتوچي واردوي په ولادت کښي ديوه نبي له انبياوو اوياديوه ولي له اولياوو اوومدح اووصفت کولو ته ددوی په نيکواقوالواووافعالوسره ددوی ويل کيږي (اعانة الطالبين جلد ۳ ص ۳۶۱)

اوس نو دمذکوره عبارت وترجمي ته خیرسئ.

دسوال پخوړ اوخلاصه داده چي داسلام دپيغمبر دسيرة بيانولو اودده مبارک دمدمح اوصفت په خاطر راغونډيدل خاص په هغه مياشت کښي چي دده مبارک زوکړه په کښي سویده چي هغه دربيع الاول ياغيره مياشت ده جائزده اوکه نه ده يعني سره له دي چي نفس داسلام دپيغمبر دسيرت بيانول اودده مبارک مدحه اوثناکول خوپه شريعت کښي ډيرمهم کار دی خوپه دغه خاص شکل کښي دغه کارکول چي مثلاً ودغه کارته دربيع الاول تر مياشتي تخصيص ورکړل سي اوپه قاعده سره خلگ ومحفل دمولد شريف ته رادعوت کړل سي اوپه دي معتاد ډول دخلگوته اعلانونه وکړل سي دشريعت له نظره څنگه کاردي؟ دجواب خلاصه داده چي که چيري په دغه اجتماع کښي غيرشرعي کارونه وجود ونلري نوعلماوودشريعت دغه کار جائزگنلئ اوبدعت مندوبه يې بللئ دي اوددغه کارکونکي يې مستحقين دثواب بللي دي، همدارنگه په ذکرسوئ فتاوی کښي راغلي دي چي ډيروله غټانودرجالودطريقت کوم چي عمل دمولد يې ترسره کړيدئ په خوب کښي په داسي حال کښي داسلام پيغمبرليدئ دي چي په عمل دمولدخپل به راضي اوخوشحاله وو اوشیخ عبدالحق محدث دهلوي فرمايې چي ځني له هغوخواصوودعمل اودلمانځني دمولد داسلام دپيغمبر کوم چي په وارو وارو په تجربه رسيدلئ دي دادئ چي په دغه ټول کال کښي دغه څوک چي لمانځنه دمیلاد يې کړي وي له امن اوامان سره مخامخ سویدئ اوپه يوه طريقه له طريقوسره دکاميابئ زيري ورکړسویدئ

وايضاً في مجموعة الفتاوى ج ۱ ص ۳۹ للعلامة الكنوي بعد تمهيد عدة مقدمات اقول بعدتمهيد هذه المقدمات ان ذكري المولد نفسه ليس بدعة ضلالة لوجهين:

الوجه الاول : ان المولد عبارة عن ان يقرأ آية من الآيات القرآنية . اوپروي حديث من احاديث النبوية . ويذكرشئ من الفضائل والمعجزات النبوية . ويضاف في الشرح بعض حالات ولادته صلى الله عليه وسلم . ونسبه الشريف والخوارق التي ظهرت في حين ولادته وقبلها . ونحوها . كذاحققه ابن حجرالمكي في (نعمة الكبرى على العالم بمولد سيد ولدادم وغيره من العلماء الحذاق المهرة وهذه الحقيقة كانت موجودة في العهد النبوي وعصرالصحابه وان لم تسم بهذه التسمية ولا يخفى على المحدثين الماهرين ان الصحابة رضي الله عنهم كانوا يذكرون الفضائل والشمائل

النبوية . والحالات الراهنة عند ولادة الرسول المعظم صلى الله عليه وسلم وقد روي في الصحاح ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يضع لحسان منبراً في المسجد يقول عليه قائماً يفاخر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وينشد اشعاره في مدح رسول الله صلى الله عليه وسلم وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يدعوه ويقول :: اللهم ائده بروح القدوس . ولا يخفى على من طالع ديوان حسان رضي الله عنه ان في قصائده ذكرت المعجزات النبوية واحوال الولادة السعيدة . والنسب الشريف وغيرها . وانشاد الاشعار بهذه الصفة في المجالس هو عين المولد . وقصة انشاده الاشعار في المسجد النبوي رويت في صحيح الامام البخاري رحمة الله عليه ومن شاء الاطلاع فليرجع اليه اوالى غيره فتح الباري ج ١ ص ٥٤٨ . رقم الحديث ٤٥٣ .

فلا يظهر بين الذكر المولد الذي مريانه وبين هذه القصة فرق معتد به . الا ان هذه القصة لم تسم بمحفل المولد . وهذا امراخر . ان اعترض ان نفس ذكر المولد وبين الفضائل وغيره ثابت لكن ذكر المولد بهذه الصورة بان يجمع له الرجال ويدعى الاحباب من البيوت لم يثبت، يجاب بان جمع الرجال وطلبهم لتبليغ العلم ونشره ثابت في الحديث كما ذكر فقيه ابوالليث السمرقندي رحمه الله تعالى عليه في كتابه تنبيه الغافلين: عن علي بن ابي طالب قال: نزلت (اذا جاء نصر الله) في مرض رسول الله صلى الله عليه وسلم فما لبث ان خرج اليوم الخميس فرقي المنبر وجلس عليه ثم دعا بلالا وقال: ناد في المدينة ان اجتمعوا لوصية رسول الله عليه وسلم فنادى بلال فاجتمع صغيرهم وكبيرهم وتركوا ابواب بيوتهم مفتحة حتى خرجت العذاري من خدورهن حتى خض (قوله خض يقال غض مكان باهله امتلابهم وضاق) المسجد باهله والني صلى الله عليه وسلم يقول ،وسعوا لمن وراءكم ثم قام فحمد الله واثنى عليه وصلى على الانبياء . ثم قال انا محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم العربي الحرمي المكي الحديث انتهى ملخصاً . وذكره في باب رفق ٢٩٩ . وفوق ذلك بان الكلام في المولد نفسه . واما التخصيصات العرفية والامور المحيطة به فان لم تثبت من هذا الاجتماع الذي ذكره في الحديث لا يلزم منه عدم جواز ذكرى المولد ولا يستلزم منع الاحتفال به .

دوجه ثاني خلاصه داده چي داخبره په احاديثو او په شرعي دلائلو ثابتته ده چي دهر فردله افر دوخه دعلم شرعي په هروخت كښي چي وي تعليم او تعلم شرعي كار دى، نو داسلام د بيغمبر دميلاد په مناسبت داسلام د بيغمبر سيرت او حالات بيانول يا اوريدل هم يوفرد دى له افرادو څخه دتعليم اودتعلم دعلم شرعي نوپه دي وجه داهم شرعي كار دى اوودي خبري ته متبحرفقهاء اومستنبطين علماء كوم چي له اهله څخه دفتوى دي لكه ابوشامه حافظ ابن حجر اوامام سيوطي او شامي اوامثال ددوى تللي دي او حكم يې كړيدى په استحباب دذكر دمولد، اود (الانوار المحمدية من المواهب اللدنية) په ٢٩١ او ٢٨٩ صفحه كښي په دي اړه داسي راغلي دي . وارضته صلى الله عليه وسلم ثوية عتيقة ابي لهب اعتقها حين بشرته بولادته عليه السلام وقد روي ابولهب بعد موته في النوم فقيل له ما حالك فقال في النار الا انه حُفِّفَ عني في كل ليلة اثنين وامص من بين اصبعين هاتين ماءً و اشار برأس اصبعيه وان ذلك باعتاقي لثوية عندما بشرتني بولادة النبي صلى الله عليه وسلم وبأرضاعها له صلى الله عليه وسلم. قال ابن الجزري فإذا كان

هذا أبولهب الكافر الذي نزل القرآن بدمه جوزي بفرحه ليلة مولد النبي صلى الله عليه وسلم فما حال المسلم الموحد من امته صلى الله عليه وسلم يُسربمولده ويبدل ماتصل اليه قدرته في محبته صلى الله عليه وسلم لعمرى انما يكون جزاءه من الله الكريم ان يدخله بفضله العميم جنات النعيم ولازال اهل الاسلام يحتفلون بشهرمولده عليه الصلاة والسلام ويعملون الولائم ويتصدقون في ليااليه بانواع الصدقات ويظهرون السرور ويزيدون في المبرات ويعتنون بقراءة مولده الكريم ويظهر عليهم من بركاته كل فضل عميم ومما جُرب من خواصه انه امان في ذلك العام وبشرى عاجلة بنيل البغية فرحم الله امرء اتخذ لياالي شهر مولده المباركة اعياداً .

قدرمنوورونو داسلام دپيغمبر دميلاددلمانخني دشرعي حكم په ارتباط مي دمعمدوكتابو په حواله داسلام اوداهل السنه والجماعت دنامتوعلماؤ قولونه درته ذكركرل چي له ټولو څخه مثبتته نتيجه ترلاسه كيږي اووهغه چاته چي دحق تلاش كوي اودحق منونكي وي اودسليم عقل خاوند وي په ډير كافي ډول ل ذكرسوي تفصيل قناعت وركونكي دى ددي سلسلي په اخر كښي زه عاجزهم غواړم چي خپل نظرومسلمانانوته ديوڅوچملوپه ضمن كښي تقديم كړم .

اوله جمله داده چي داسلام دپيغمبر دميلاددلمانخنه چي په دغه مروج ډول داسلام په ابتدائي درو قرونو كښي نه كيدله اوبيا دعالم اسلام په ټولو اطرافواوكانفوكښي پيل سوه نود پوښتني ځاى بايد داخبره وي چي داسلام په اولو درو قرونو كښي ولي دغه عظيم الشانه عمل نه ترسره كيدي ددي دپاره بايد يو عذر اوعلت پيداسي اوله كومه وخته چي دغه عمل مسلمانانورواج كړيدئ ځمپه فكر دادسوال اودپوښتني ځاى نه دى ځكه داسلام دپيغمبر دميلاددلمانخني په عظمت كښي كه صحيح فركوكرل سي اوسياسي اواجتماعي داخلي اواخروي ديني اواخروي گټي يې وڅيړلي سي نوبي اختياره دهرمسلمان وجدان اوعقل او علم پردي باندي حكم كوي چي مسلمانان ضروربايد دغه عمل هر كال دربيع الاول په مياشت كښي په ډيرجوش اوخروش سره ترسره كوي خو البته په دي شرط چي شرعي مقررات به په نظر كئ نيسي .

دوهمه جمله داده چي دري پيږي مخكي انگريزانو ځني جاسوسان واسلامي هيوادوته دپاره دفتني اوفساداچولوپه منځ كښي دمسلمانانو وليږل چي دهغو جاسوسانو څخه يو جاسوس همفريا همفري نومیده دغه جاسوس چي كله دجاسوسي دوري پوره كړي بيايې يوكتاب جوړكړ چي هغه كتاب يې هم دهمفري په نامه ياديري او اوس هم دغه كتاب په مختلفوهيوادوكښي په مختلفوژبو كښي وجود لري په دغه كتاب كښي ده هغه ټولي وظيفي ذكر كړيدي كومي چي دانگريزانو دحكمرانانو لخواودته سپارلي سوي وي اودارنگه يې هغه ټول اجراءات په دغه كتاب كښي ذكر كړيدي كوم چي په اسلامي ملكوكښي ده د انگريز حكمرانانو دستورمطابق ترسره كړي وو ده په دي كتاب كښي ذكر كړيدي چي يوه وظيفه ماته دارا كړه سويوه چي ته به په اسلامي هيوادوكښي كوښښ كوي چي دمسلمانانوتعلق داسلام د پيغمبرله اولادي څخه پري كړي ځكه چي دپيغمبرپه اولاد كښي هرڅوك چي مسلمانان يې ويني نوومسلمانانوته داسلام پيغمبر اودهغه حالات ورپيادوي . ددغه جاسوس په دغه خبره كښي كه فركوكر سي

نوداخبره به وهرمسلمان ته په ډاگه سي چي داسلام دپيغمبر دمیلاد لمانځنه به پرکافرانوباندي په ځونه لوړه کچه دغم اوددرد اثارچوي اونه لمانځل بي دکفارو ځونه غټ اومههم مطلوب وي.

دریمه جمله داده چي داحادیثو په ټولومعتبرکتابوکښي دغه روایت مذکوردي چي يوه يهودي وحضرت عمر رضی الله عنه ته وويل چي که دغه ایت چي (اليوم اکملت...الی اخرها) پرموړ يهودونازل سوئ وای نو موږ به هغه ورځ داختر ورځ گرځولي وای حضرت عمرورته وفرمايل چي ددغه ایت دنزول ورځ زموږ ددوواختروورځ ده ځکه چي دغه ایت دجمعي په ورځ نازل سویدی چي په اسلام کښي يوه ستره مقدسه ورځ ده اوبل دعرفي په ورځ نازل سویدی چي په سلام کښي له ډيرومقدسوورځوڅخه يوه بله ورځ ده ، که دحضرت عمرپه دغه کلام کښي غوروکړل سي نووهرسري ته داخبره څرگنديږي چي په مسلمانانوباندي چي په کومه ورځ کښي يوستر الهي انعام سويوي نوهغه ورځ داختردورځي په شان بايدوگني، نوچي ددغه مبارک ایت دنزول ورځ ددي مستحقه سوه چي داختر دورځي په شان وبلله سي نوداسلام دپيغمبر صلی الله عليه وسلم دولادت ورځ به چي مبدأاوپيل پرعالم بشریت باندي دټولودنيوی اوديني اواخروي ستروسترو نعمتوده څنگه په دي سره حقداره نه وي چي ولمانځله سي اوديوستراخترپه شان وگڼله سي.

څلورمه جمله داده چي که څوک په دي قول دخدای پاک کښي چي (ويتبع غيرسبيل المؤمنين) چي دسورة النساء ۱۱۵ ایت دي صحيح فکروکړي اودارنگه داسلام دپيغمبر صلی الله عليه وسلم په دغومبارکوحديثوکښي په شرط دلياقت اوپه شرط دعدم دتعصب تأمل اوتدبروکړي نوداسلام دپيغمبر دمیلاد دلمانځني دمشروعیت په باب به هيڅ شک اوشبهه ورته پاته نشي ، اوداخبره به هم ورته ثابته شي چي دمیلادالنبی عليه الصلاة واسلام لمانځنه په اسلام کښي په هيڅ معنی دبدعت کارنه دي، بلکي داسلامی اصولوله مخی په شرعي دلائلوسره ثابت سوي عمل دي حديثونه دادي ،

۱) (قال النبي صلى الله عليه وسلم (ان الله لا يجمع امتي علي ضلالة) رواه الترمذی . كتاب الفتن باب لزوم الجماعة.

۲) (مارأه المسلمون حسناً فهو عندالله حسن ...) رواه الحاكم في المستدرک ج ۳ ص ۸۷.

۳) (من سن في الاسلام سنة حسنةً فله اجرها واجرم عمل بها ...) رواه مسلم في كتاب الزكاة باب الحث على الصدقة.

محترمومسلمانانو! دا اخيردهغه څه دي چي داسلام دپيغمبر دمیلادپه مناسبت می وتاسي محترموته تقديم کړل له الله جل جلا له څخه يي دکامل اجر اميدواړيم.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**